BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI.

№ 23. Wilno, dnia 17 lutego 1926 roku.- 25

Treść numeru:

------oooOooo------

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Rząd litewski a odzyskanie Wilna.- "Lietuvos Žinios" w N.15 z 20/I.r.b. zamieszczają artykuł, w którym omawiają stanowisko rządu litewskiego względem kwestji wileńskiej.- Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Przed paru miesiącami urzędówki litewskie nawoływać zaczęły do "wojny świętej" z Polską w celu odebrania Wilna.- Wkrótce jednak okazało się, iż wojowniczy ton prasy urzędowej, dyktowany był względami partyjnymi. Sferom rządzącym chodziło o odwrócenie uwagi społeczeństwa w stronę Wilna, aby tymczasem móc spokojnie układać się z Polakami. Obecnie zaś o sprawie wileńskiej znów głucho. Tak jednak być nie powinno. Sprawę wileńską wciąż należy poruszać. Jedyną zaś drogą, którąby faktycznie mogła doprowadzić do odzyskania i utrzymania Wilna, jest zaprowadzenie na terenie niepodległej Litwy wzorowego ładu, zapewnienie swobód osobistych i narodowościowych, podnoszenie kraju pod względem ekonomicznym i t.d. Wówczas to oczy Wilnian zwracałyby się wciąż ku Litwie. Życie dokonałoby reszty i Wilno samoby zapragnęło powrócić do Litwy. Obecnie zaś dzieje się zaś wprost odwrotnie. Sytuacja w Litwie niepodległej nie jest wcale lepszą od sytuacji w okupowanej Wileńszczyźnie, zarówno pod względem swobód obywatelskich, jak też pod względem ekonomicznym. Nic też dziwnego, że Wilnianie wcale nie oczekują wybawienia ze strony Kowna, które grozi również uciskiem. W ten sposób rozluźniają się więzy pomiędzy ludnością z tej i z tamtej strony linji demarkacyjnej.-

"Rytas" niezadowolony z prasy niemieckiej.- "Rytas" w N.15 z 20/I.r.b. zamieszcza artykuł p.t. "Niesąsiedzcy sąsiedzi", w którym uskarża się na nieprzychylny w stosunku do Litwy ton prasy niemieckiej. Artykuł "Rytasa" podajemy w streszczeniu:

Prasa niemiecka zaczyna niekiedy zbyt nieprzychylnie odzywać się o Litwie i jej polityce wewnętrznej. Tak np. w dzienniku niemieckim "Neueste Dresdener Nachrichten" /w N.282/ zamieszczony został artykuł p.t. "Republika Litewska" pióra b. wirtemberskiego ministra finansów W.Schall'a. Trudno o gorsze oszczerstwa, niżeli te, jakie miota autor na byłego premjera litewskiego obecnego marszałka sejmu Petrulisa, obrażając przez to naród i państwo litewskie. Niepodobna również pominąć milczeniem nieustannej naganki, jaką prowadzi przeciwko Litwie pograniczna prasa niemiecka, jak np: "Tilsiter Beobachter". Wzmiankowane pismo od początku swego istnienia zajmuje się szczuciem ludności niemieckiej przeciwko Litwinom, a to przez świadome przekręcanie faktów i przedstawianie polityki rządu litewskiego w fałszywem świetle. Tak np: w szeregu artykułów /"Tilsiter Beobachter" NN.20,22,39: "Der mutige Polizeichef", "Von Räubern Henkern und Piraten", "Ignaz Musteikis der Seepirat", i t.d./ określa "Tils.Beob." walkę policji litewskiej z kontrabandą, jako bandytyzmem, z ironją i nienawiścią odzywa się o komendancie policji Kłajpedzkiej Ignacym Mustejkisie, szydzi z litewskich statków policyjnych do ścigania kontrabandzistów morskich i t.p.

Przedstawianie przedstawicieli władz litewskich jako bandytów, barbarzyńców i t.p. jest wytworem złości i nienawiści. Rząd niemiecki winienby zwrócić uwagę na wybryki prasy niemieckiej, pomnac, że stosunki litewsko-niemieckie mogłyby na tem ucierpieć. Prasa litewska byłaby przecież w stanie z równem powodzeniem zacząć wypisywać niepochlebne atestacje pod adresem Niemiec.-

S t o s u n k i l i t e w s k o - r o s y j s k i e w u j ę c i u V y g a n d a s a .- "Lietuva" w N.17 z 22/I.r.b.zamieszcza artykuł Vygandasa-Puryckisa,który omawia kwestję stosunków litewsko-rosyjskich.-Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

W jesieni 1919 roku przedstawiciel litewski w Berlinie zetknął się z nieoficjalnym przedstawicielem sowieckim,który zaproponował Litwie zawarcie korzystnego dla niej układu pokojowego.Propozycja ta spotkała się z uznaniem przedstawiciela litewskiego i została przesłana do Kowna.Wszelako rząd litewski przyjął ją chłodno,obawiając się europejskiej opinji publicznej i t.d. Zaledwie w 1920 roku zdecydował się rząd litewski na rozpoczęcie układów z Sowietami i to jedynie w sprawie wymiany więźniów.Układy pokojowe rozpoczęła Litwa z ZSSR dopiero po rozpoczęciu układów pokojowych sowiecko-estońskich.To też Estonja otrzymała od Rosji 15 milj. rubli złotem,podczas gdy Litwa - zaledwie trzy miljony.-

W okresie późniejszym Litwa w dalszym ciągu zachowywała w stosunku do Rosji rezerwę.Cziczerin niejednokrotnie ~~prze~~ przez Kowno przejeżdżał,lecz właściwą wizytę złożył dopiero na niedawne zaproszenie rządu litewskiego,który zdobył się na ten krok za przykładem ...Polski.-

Naogół więc stwierdzić wypada,że Litwini od 1921 r. zaniedbywali swe stosunki z Rosją,zapominając o tem,iż w myśl traktatu pokojowego z 1920 r. mogliby otrzymać od Rosji cenne zabytki własnej kultury /archiwa,Metryka Litewska/ oraz ogromnej wartości lasy /100.000 ha./. Zapominał dalej rząd litewski o tem,że Rosja więcej niż kto inny zainteresowana jest w okazaniu Litwie poparcia przeciwko zaborczej polskiej,jak również o te,że Rosja jest jedynym rynkiem zbytu dla przemysłu litewskiego.Litwa mizdrzyła się natomiast do aljantów,dla których sama egzystencja Litwy nie jest kwestją zasadniczą.Owszem dla niektórych państw aljanckich /Francja,Włochy/ byłoby wygodniej,gdyby Litwa należała do Polski.Pomimo to wszystko rząd litewski siedział z założonemi rękami,i doczekał się tego,że uprzedzili go w Moskwie.... Polacy.Wprawdzie trudno przypuścić aby nagła przyjaźń polsko-sowiecka miała być szczerą wszelako Litwini przeoczyli najlepsze momenty zbliżenia z Rosją.-

Jednakże,gdy chodzi o żywotne interesy kraju,nigdy nie zapóźno.To też rząd litewski dobrze postąpił,okazując inicjatywę w kierunku nawiązania bliższych stosunków z ZSSR.-

P r o f . R e y n i s o a k t u a l n y c h z a g a d n i e n i a c h p o l i t y k i z a g r a n i c z n e j L i t w y .-

Dzień Kowieński" z dn.26/I.26 r.N.20 donosi:

Kowieński korespondent "Jaunakas Zinas" odbył wywiad z litewskim Ministrem Spraw Zagranicznych prof.Reynisem, który poruszył najbardziej doniosłe momenty litewskiej polityki zagranicznej.-

Stosunki ekonomiczne litewsko-łotewskie.-

W sprawie oczekiwanych układów ekonomicznych litewsko-łotewskich p.Minister zaznaczył,że naogół wśród wszystkich narodów,w tej liczbie też wśród Litwinów i Łotyszów dominują obecnie zagadnienia ekonomiczne.Dlatego też układy w sprawie zawarcia traktatu handlowego z Łotwą mają doniosłe znaczenie.- Wskazują one na to,na ile jeden naród jest potrzebny drugiemu, rozwiązanie zaś pewnych kwestji przyczynia się do zbliżenia obu narodów.Jednak układy zaciągnęły się wskutek tego,iż Łotwa nie nadesłała swych konkretnych propozycji,mianowicie spisu towarów uprzywilejowanych.-

Dalej Minister wskazał,iż Litwa nie zwróciła większej uwagi na dającą się zauważyć w ostatnich czasach ze strony Łotwy chęć zbliżenia się z Litwą,ponieważ rząd litewski jest zajęty aktualnemi kwestjami,Wileńską i Kłajpedzką.W Łotwie kwestja granic nie istnieje,dlatego też może ona poświęcić całkowitą uwagę na regulowanie stosunków z sąsiadami.-

Dla Litwy mogą się wytworzyć warunki,w których będzie mogła odzyskać Wilno.-

W sprawie problematu wileńskiego p.Minister uczynił uwagę,iż Wilno dla Polski nie jest żadna zdobycza tak pod względem politycznym,jak i narodowym.Po cofnięciu przez Polskę zapomóg dla Wileńszczyzny,jej położenie ekonomiczne stało się bardzo ciężkiem.W Polsce wskutek polityki zaborczej utworzyły się takie stosunki narodowościowe,jakich inne państwa nie mają,gdyż tam 8 miljonów ludności stanowią niepolacy.Tymczasem inne nowe kraje za podstawę państwa wzięły moment narodowy.Ponieważ większość ludności Wileńszczyzny stanowią Litwini,niema tedy racji do twierdzenia,iż Polakom uda się z biegiem czasu spolonizować ludność wileńską.

Na zapytanie,jak p.Minister wyobraża sobie odzyskanie Wilna,korespondent otrzymał następującą odpowiedź:"Coś konkretnego w tej kwestji nie mogę powiedzieć.Mógłbym jedynie wskazać na to,iż Danja,która wcale nie brała udziału w wojnie światowej,otrzymała po wojnie to czego pragnęła.-

Również i dla Litwy mogą się utworzyć warunki,w których będzie mogła odzyskać Wilno".-

W sprawie stosunków ZSSR p.Minister oświadczył,iż obecnie pracuje komisja do spraw otrzymania lasu.Podróż p.Ministra do Moskwy jeszcze nie została oznaczona,jednak w razie potrzeby dojdzie ona do skutku.-

Problem "północnego Locarno".-

Na zakończenie p.Minister wyraził swoje zdanie o t.zw."Północnem Locarno".Nowa ta sprawa jest doniosłą i godną zainteresowania.Z projektem tym powinny się zapoznać nietylko rządy,lecz też i społeczeństwo,aby można było wysłuchać w tym względzie opinji publicznej.-

Państwa północne Skandynawja,Finlandja,Estonja,Łotwa,Litwa i in. mają dużo wspólnych interesów,dlatego też jest wskazane,by dążąc do wspólnych celów,szły wspólnemi drogami. /Elta/

P a ń s t w a n a d b a ł t y c k i e a E u r o p a w u j ę c i u "L i e t u v y".- "Lietuva" N.13 z 18/I.r.b. zamieszcza artykuł,w którym ocenia ustosunkowanie się Europy do państw nadbałtyckich Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Opinje państw zachodnio-europejskich w stosunku do państw nadbałtyckich są dosyć zmienne.O wpływy nad Bałtykiem ubiegają się największe mocarstwa.Państwa nadbałtyckie powinny to mieć na uwadze i postarać się zawczasu wejść organicznie do rodziny mocarstw światowych.-

Sowiety okazują również niemało zainteresowania państwami nadbałtyckiemi.ZSSR nie jest zasadniczo przeciwna któremukolwiek z poszczególnych państewek nadbałtyckich i zdradza gotowość do zawarcia z każdem z nich daleko idących traktatów.Wszelako na związek Nadbałtycki niezależnie od jego składu republika ZSSR nie mogłaby się zapatrywać przychylnie.Tymczasem państwom nadbałtyckim ze względu na ich sytuację geograficzną,interesy ekonomiczne i obszar najdogodniejszem byłoby stworzenie związku.Związek taki nie byłby dla nikogo niebezpieczny,dla państewek zaś nadbałtyckich miałby wielkie znaczenie.To też kwestją tą winne one zająć się jaknajprędzej.-

II.ŻYCIE GOSPODARCZE.. a/Stosunki wewnętrzne.

Stan rolnictwa na Litwie według wywodów min. Krupaviczius a i poglądów opozycji sejmowej. - Rolnictwo na Litwie przeżywa kryzys.Najlepszym dowodem kryzysu tego jest fakt,że jeszcze w 1925 w marcu i kwietniu sprowadzono za 1.100.000 dolarów zboża,że jest absolutny brak gotówki na wsi.Dla poznania tej dziedziny gospodarki litewskiej podajemy poniżej wywody ministra rolnictwa p.Krupaviczius a i jednocześnie poglądy na stan rolnictwa przedstawicieli opozycji sejmowej.Ks.Krupaviszius usiłuje przedstawić kwitnący stan rolnictwa,opozycja sejmowa wykazuje jego upadek.Charakterystyczną jest przytem rzeczą,że właśnie czynniki,które ks.Krupaviczius przedstawia jako niezwykle dodatnie dla rolnictwa w oświetleniu przedstawicieli opozycji,wypadają jako czynniki hamujące jego rozwój /budowa elewatorów,działalność Ukin.Saj. i t.d./ Wywody ks.Krupaviczius a podajemy poniżej w tłumaczeniu z "Rytasa" /N.286 z 24/XII.1925 /,gdzie umieszczone są w formie wywiadu:

Podnoszenie kultury rolnej i reorganizacja gospodarki drogą przystosowania jej do nowych warunków bytu stanowi zasadnicze zadanie państwa litewskiego.Przedewszystkiem zachodzi potrzeba stworzenia kadrów wykwalifikowanych pracowników na tym polu.Dotychczas bowiem nie każdy powiat posiada agronomów,przyczem bardzo niewielu z tych ostatnich odbyło wyższe studja.Rząd nie mógł z tej racji założyć ani jednej Wyższej Szkoły Rolniczej.Ministerstwo musiało się zadawalniać agronomami o niższem i średniem wykształceniu.-

Dla dostarczenia krajowi agronomów,przynajmniej o średniem wykształceniu,Ministerstwo Rolnictwa założyło Akademję Rolniczą w Datnowie.Akademja będzie kładła szczególny nacisk na praktyczną stronę wykształcenia swych wychowanków.W tym duchu też działa ~~prof.Akademji~~ rektor Akademji prof.Matulionis,wraz ze swym personelem nauczycielskim.Pierwsi agronomowie absolwenci opuszczą mury akademji już w 1926 r.-

Dla należytego postawienia Akademji datnowskiej trzeba jeszcze czasu i kapitałów.Zarówno rząd,jak też Sejm rozumie tę potrzebę,to też asygnowano 30.000 ~~...~~ litów na stworzenie internatu dla uczniów Akademji.-

Powstają również szkoły traktujące o specjalnych gałęziach rolnictwa.Tak np: na przedmieściu Freta /Kowno/ powstaje Szkoła Ogrodnicza; w 1926 r.zaś powstanie Szkoła Mleczarska.-

Należy skonstatować,że sprawa podniesienia poziomu rodzimej kultury rolnej,znajduje w społeczeństwie szerokie zrozumienie.Zwłaszcza charakterystycznym objawem jest zainteresowanie warstw inteligencji rolnictwem.Cały szereg jednostek z inteligencji dąży do nabywania gruntu na własność.Rolnik-inteligent będzie świecił przykładem dla włościaństwa.Objawem świadczącym o poparciu,jakie wieś litewska okazuje idei szerzenia kultury rolnej,jest fakt wzrostu liczby niższych szkół rolniczych o 70%.Ministerstwo ze swej strony wydaje bezpłatne czasopismo rolnicze p.t. "Ukininko Patarejas" /doradca Rolnika/.Oprócz tego,po za istniejącemi już szkołami rolniczemi zamierza się dalsze ich stwarzanie.Pozatem opracowało już

KRYZYS GOSPODARCZY [illegible]

[illegible]

Kryzys. Najlepszym dowodem kryzysu tego jest fakt, że bezrobotnych w 1932 [illegible]

[illegible] 1.100.000 [illegible]

[illegible]

Podnoszenie kultury rolnej i [illegible]

[illegible]

Dla dostarczenia [illegible]

[illegible]

[illegible] rolnictwa [illegible]

[illegible]

projekt statutu dla zimowych kursów rolniczych, jakie zamierza zorganizować we wszystkich zakatkach Litwy. Kursy te przeznaczone będą zarówno dla młodzieży, jak też dla dorosłych i będą trwały po 5 - 6 miesięcy rocznie. Podobnież w celu szerzenia znajomości rolnictwa, stwarzane są przy szkółkach elementarnyc specjalne klasy rolnicze.-

Ze środków praktycznych, stosowanych przez Ministerstwo dla podniesienia kultury rolnej, wymienić należy: zakładanie punktów óczyszczania ziarna, suszenia owoców względnie ogrodowizny, punktów rozpłodowych. Pozatem Ministerstwo zakłada ogólne mleczarnie i szerzy znajomość hodowli ptactwa, pszczół i ryb. Ministerstwo założyło już około 100 mleczarni, przyczem spodziewać się należy, iż w 1926 roku liczba ta się podwoi. W 1923 roku eksportowała Litwa przetworów mlecznych na sumę 2,170.500 litów, w 1924 r. - na 6,969.400 litów, zaś w ciągu pierwszego półrocza 1925 r. - na 4,068.200 litów. Do 1923 r. założono 43 mleczarnie parowe i 72 zwyczajne. punktów do oczyszczania lnu założono 29, do suszenia owoców i ogrodowizn - 18, do oczyszczania zboża - 79, punktów z reproduktorami ogierami - 73 i z reproduktorami buhajami - 27. Na początku 1925 r. w kraju ogółem znajdowało się 193 punktów do oczyszczania zboża z 339 maszynami.-

Ministerstwo zbudowało dwa elewatory: w Kownie i Szawlach. Pozatem zamierzona jest budowa centralnego elewatora w porcie Kłajpedzkim. Budowa elewatora rozpocznie się niezwłocznie po uzyskaniu pożyczki angielskiej, co do której rząd litewski zawarł już układ preliminarny.-Pozatem zamierzona jest jeszcze budowa lodowni w porcie Kłajpedzkim, a to dla przechowywania łatwo psujących się produktów, jak masło, jaja, mięso i t.p.

Naogół Ministerstwo dokłada starań, aby rolnictwo litewskie skłaniało się raczej ku hodowli bydła i mleczarstwu bez upośledzania wszelako gospodarki zbożowej. Wspomnieć także należy o utrzymywanej przez Ministerstwo stadninie / w Plungi koni rasy Żmudzkiej /żmudziny/. Należy się spodziewać, że po pewnym czasie stadnina ta zdoła zaopatrzyć kawalerję litewską w autentyczne żmudziny.-

Ministerstwo corocznie organizuje cały szereg pomniejszych kursów rolniczych i odczytów. Tak np: w 1924 r. na terenie Litwy zorganizowało Ministerstwo 42 kursy i 212 odczytów przy udziale 19,692 słuchaczy. Pozatem Ministerstwo przeprowadza doświadczenia z nasionami i nawozami sztucznymi. Naogół przeprowadzono już podobne doświadczenia w 78 miejscowościach asygnując na to 33.885 litów.-

Pracę utrudnia Ministerstwu fakt, że ludność Litwy mieszka przeważnie we wsiach zbiorowych /nierozparcelowanych/ oraz fakt, że kraj posiada mnóstwo wilgotnych, nieużywalnych łąk. Dotychczas obszar nierozparcelowanych gruntów wiejskich wynosi na Litwie przeszło 900.000 ha, osuszania zaś potrzebuje omal, że nie połowa ziemi. To też do ważniejszych zadań Ministerstwa należy komasacja wsi i osuszanie gruntów. W 1925 r. zakończono komasację już 54.953 ha gruntów wioskowych i zaczęto komasację 30.787 ha. Wtedy w 1924 r. zakończono parcelację 27.193 ha i rozpoczęto parcelację 14.089 ha. W 1926 roku przewiduje się zakończenie komasacji około 190.000 ha. Podobnież intensywnie przeprowadza ministerstwo osuszanie gruntów. W 1925 roku Ministerstwo rozporządzając pół miljonowym kredytem, przeprowadziło kopanie kanałów: na gruntach parcelowanych dworów wykopano kanały długości 56,632 mt. - na gruntach wioskowych - 169,544 mt., ogółem zaś - 221,176 mt. Gruntów osuszona drogą bezpośrednią - 14.080 ha. W 1926 roku projektuje się osuszenie drogą bezpośrednia - 12,755 ha i drogą pośrednia - 34.410 ha. Ministerstwo otrzymało na ten cel 1,5 milj. litów.-

Przeprowadzana reforma rolna wywiera dadatni wpływ na krajową produkcję rolną, która z każdym rokiem się wzmaga. Nadwyżka produktów rolniczych wciąż się wzmaga. Odczuwany przez rolników brak płynnej gotówki, tłumaczy się nie obniżeniem produkcji rolnej, a tylko zamknięciem przed Litwą niektórych rynków np. eksportowych; jak np: niemieckiego.

Dla poparcia tych wywodów p.Minister przedstawił powyższe tablice:

Ilość bydła na Litwie / w tys.sztuk/

Rok.	Koni.	Owies.	Bydła.	Swiń.
1924.	482,0	1.339.0	1.252.0	1.564.0.
1923.	505.0	1.413.0	1.285,0	1.697.0
1922.	421.0.	1.191.0.	955.0	1.414.0
1921.	376,0	1.036.0	780.0	1.262.0
1920.	335,0	894.0	604,0	1.118,0
1913.	373,0	577.0	766,0	458,0

Obszar zasiewów na Litwie / w tys.ha./

	1925 r.	1924 r.	1923 r.	1922 r.	1921 r.	1920
Żyto	542,0	537,6	583,5	554,0	505,3	496,7
Pszenioa	112,0	84,9	81,5	78,5	72,5	65,4
Jęczm.	205,0	196,0	175,0	168,6	167,7	161,2
Owies	345,0	325,0	330,6	311,2	310,0	284,8
Groch	105,0	67,5	62,5	58,0	57,5	57,2
Kartofl.	163.0	176,4	143,0	132,0	132,0	129,4
Len	81,0	61,5	52,1	51,2	51,3	67,2

Ogólne zbiory na Litwie/w tonnach/.

	1925 r.	1924 r.	1923 r.	L922 r.	1921 r.	1920 r.
Żyto	716.390.	464.720.	605.385.	615.950.	534.620.	423.885
Pszenica	146.100.	90.320.	80.700.	89.100.	77.795.	59.850
Jęczmień	256.250.	202.860.	173.250.	233.500.	145.330.	117.965
Owies	341.550.	269.750.	330.600.	420.100.	263.500.	206.445
Groch	132.300.	67.840.	56.250.	66.700.	45.520.	29.650
Kartof.	1467.000.	1658.150.	1630.200.	1848.000.	1386.000.	1282.600
Siemię ln.	45.500.	33.830.	26.830.	28.150.	23.085.	25.680
Przędze "	44.000.	32.600.	30.220.	20.500.	18.810.	20.500

W pracy nad podniesieniem kultury rolnej wielce pomocnym dla Ministerstwa jest Związek Rolników / Ukininku Sajunga/ oraz kooperatywy rolnicze. Pozatem Ministerstwo doczeka wkrótce wydatnej współpracy ze strony Izby Rolniczej

Spore sumy pochłania import oryginalnych nasion, maszyn rolniczych, rasowego bydła i t.p. Ministerstwo stara się import ten ograniczyć przez zakładanie wzorowych gospodarstw i wytwórni krajowych. Takie wzorowe gospodarstwa powstały np: w Radziwiliszkach / b.własność Zubowa/, Bejsagolà /b.własność Komara/, Kwieciszkach i t.d. Stamtąd też rozchodzi się wśród drobnych rolników sporo rasowego bydła i koni.

Na zakończenie p.Krupoviczius oświadczył zdawkowo, że poziom rolnictwa na Litwie podniesie się prędzej, aniżeli tego spodziewa się większość ludności.-

"Lietuvos Żinios" poruszając sprawę stanu rolnictwa w Nr. 274 z 4/XII.ub.r. jest całkiem odmiennego niż ks.Krupaviczius na nią poglądu. Oto co piszą:

Pomimo tego, że Litwa jest krajem par excellence rolniczym i conajmniej 3/4 dochodów czerpie państwo z podatków nakładanych na rolników, rolnictwo jest na Litwie ogromnie upośledzone. Troskę o podniesienie spycha rząd na plan dalszy, pozostawiając je przeważnie inicjatywie prywatnej. Rząd ogranicza się wyłącznie do przeprowadzenia parcelacji gruntów dworskich, nie dając zresztą

osadnikom,ani zapomóg pieniężnych,ani inwentarza.-
Najważniejszą bodaj przyczyną słabego zainteresowania się rządu rolnictwem jest zapożyczony od rządu rosyjskiego system układania budżetu.Rosja posiadająca niezmierne bogactwa naturalne troszczyła się tylko o ich eksploatację nie zaś o podniesienie produkcji.W tym też duchu układano w Rosji budżet Rząd litewski poszedł ślepo w ślady rosyjskie,nie bacząc na to, że Litwa nie posiada ani naturalnych bogactw Rosji,ani też dobrze postawionego rolnictwa.To też ślepe naśladownictwo systemu rosyjskiego przemysłu litewskiego nie rozwinęło,zaś na rolnictwie odbiło się jaknajfatalniej.Hojnie kredytowane zakłady przemysłowe z trudem się utrzymują na powierzchni życia,gdyż wewnętrzny rynek litewski dla nich nie wystarcza,zaś z zagranicą nie mogą wytrzymać konkurencji.Rolnictwo zaś nie rozporządzając odpowiednimi kredytami wegetuje lub rozwija się ogromnie powolnie.-
Pomijając już nawet kwestję kredytowania rolnictwa,te ostatnie jest upośledzone pod innymi także względami.Tak np: statut Izby Rolniczej dopiero niedawno wciągnięty został na porządek dzienny,podczas gdy Izba Handlowo-Przemysłowa istnieje już oddawna.Podobnież dzieje się z oświatą rolniczą.Akademja Rolnicza w Datnowie powstała dopiero niedawno, zaś średnich i niższych szkół rolniczych kraj posiada w stosunku do innych szkół znikomą ilość.Brak instruktorów rolnych i agronomów zawodowych odczuwa się dotkliwie na każdym kroku.
Co się zaś tyczy reformy rolnej,to rząd litewski przy parcelacji i nadzielaniu gruntów powodował się i powoduje względami partyjnemi i protekcjonizmem,nie zaś tem,czy kto się zna na gospodarstwie.Z drugiej zaś strony osadnicy żadnych środków na odpowiednie zagospodarowanie się nie otrzymują i stąd osadnictwo wypada dla kraju fatalnie

Niezwykle ciekawe światło na politykę rządu litewskiego w dziedzinie rolnictwa rzuca mowa pos.Kwieski,wygłoszona dn.12. XII.25 r.,z której ustępy dotyczące rolnictwa i ks.Krupaviczius przytaczamy dosłownie:

W 1925 roku importowała Litwa zboża dość dużo,gdyż na sumę blisko 11 miljonów litów.Już w 1924 roku przy rozpatrywaniu budżetu na rok 1925,stwierdzono na podstawie danych cyfrowych,że niedobór zbożowy na Litwie w 1925 r. będzie wynosił do 72 tysięcy tonn.Sam minister finansów potwierdził to niebawem z trybuny Sejmowej.Jesienią 1924 roku ceny na zboże zaczęły podnosić się,jako wynik nieurodzaju i złego stanu dróg na Litwie.- a rząd miast ułatwić kupno zboża zagranicą wcześniej zniósł cła na importowane zboże dopiero w 1925 roku,kiedy już spekulacja na zboże wycisnęła z kraju mnóstwo pieniędzy zaczęło napływać obficie głównie w marcu i kwietniu.Cały ten gwałtowny import dokonał się w całkiem nieodpowiednim czasie.Gdyby żyto zaczęto do Litwy importować jesienią,nie dopuściłoby się do wytworzenia tak nasiękłej duchem spekulacji atmosfery i kraj nie poniósłby tylu strat.-
Sami przedstawiciele bloku chadeckiego przyznają obecnie,że stan rolnictwa jest poważny i ciężki.Obecnie wytworzyła się zresztą zgoła inna niż przedtem ogólna sytuacja ekonomiczna,gdyż na rynek światowy wystąpiła Rosja ze swemi produktami.- Litwa mogłaby ostatecznie eksportować swe zboże do sąsiedniej Łotwy.Jednakże ta ostatnia zakupiła już w 1925 roku zboże rosyjskie w ilości,jak się niektórzy domyślają, 30 - 50 tysięcy tonn. Wobec tego rynek łotewski z rąk litewskich już się wymyka.-Rosja stanowi również dla Litwy poważną konkurencję o ile chodzi o nasienie i przędzę lnu.Nctabene jakość produktów litewskich nie uległa/od 1920 - 2I r./ zmianie na lepsze.Produkty litewskie nie tylko nie przewyższają pod względem jakości produktów rosyjskich lecz nawet tym ostatnim nie dorównują.Z drugiej zaś strony produkty rosyjskie są o wiele tańsze od litewskich,co uniemożliwia Litwie konkurencję z Rosją na rynkach zagranicznych.

Z inicjatywy ks.Krupaviicziusa wybudowano elewatory, które pochłonęły przeszło 3½ miljona litów.Elewatory te czekają obecnie na właściwe ich wykorzystanie.Okazało się,że protegowana przez ks.Krupaviicziusa Ukininku Sajunga nie umie wykorzystać elewatora kowieńskiego,który przeszedł w jej posiadanie.- Zsypane z polecenia zarządu Ukininku Sajungi do elewatora kowieńskiego zboże uległo wyparowaniu.Jest to naoczny nieumiejętności eksploatowania elewatora.- Inny przykład.Elewator szawelski przeszedł w posiadanie Banku Rolnego,który nie ma pojęcia o eksploatacji elewatorów.Po długim namyśle zarząd Banku ogłosił,że za przechowywanie zboża w elewatorze obowiązuje taksa 70 centów od 1 centnara.Wobec tego,że centnar żyta kosztuje obecnie na Litwie 18 - 19 litów rolnicy nie mają żadnego wyrachowania przechowywać w elewatorze zboże,gdyż jest to zbyt kosztowne.W 1923 roku frakcja valst.-Liaudininków wystosowała do ministra rolnictwa interpelację w sprawie wyliczenia sie Ukininku Sajunga z uzyskanych subwencyj rządowych.Zostało przytem dokumentalnie stwierdzonem,że subwencje te zostały użyte wcale nie na cele rolnictwa Pomiedzy innemi ujawniała interpelacja takie fakty jak np: samowolne pobieranie / z sum subwencyjnych/ pensji miesięcznej / w wysokości 800 litów/ przez leadera Ukininku Sajunga Mikszysa istnienie sfałszowanych wykazów i t.p.Minister rolnictwa nie potrafił dać na interpelację liaudininków zadawalniającej odpowiedzi.Dodać również należy,że z udzielonych Litwie przez Szwecję kredytów,wydano już 4,5 miljona litów.Sumy te łącznie z innemi specjalnemi subsydjami rządowemi,spożytkowane zostały rzekomo na cele zakładania mleczarń.Te ostatnie nie stoją jednak na należytym poziomie.Przyczyna tego jest polityka ks.Krupaviicziusa. Konkretnie rzecz się przedstawia w ten sposób,że gdziekolwiek bądź kooperatywa rolna założy mleczarnię,tam powstaje niezwłocznie mleczarnia z inicjatywy Ukininku Sajungi.Tak np: w Radziwiliszkach mleczarnia parowa,stworzona przez tamtejszą kooperatywę rolniczą,spotkała się z konkurencję zwykłej mleczarni,powstałej z inicjatywy miejscowego plebana.Na konkurencji tej cierpią obie mleczarnie.Żadna z nich nie może zdobyć się na wyszkolonych specjalistów.Związek kooperatyw rolniczych wyprodukował wciągu 9-ciu miesięcy 1925 roku zaledwie 109.305 kg. masła na eksport Jest to ilość tak znikoma,że trudno poważnie mówić o eksporcie

Wszystkie przytoczone powyżej przykłady mówią jedynie o tem,jak nie powinna być prowadzona gospodarka.Dopóki przeto trwać będzie nadal polityka ks.Krupaviicziusa,dopóty Litwa rzecz oczywista poziomu rolnictwa nie będzie mogła podnieść.

Ten sam poseł Kwieska w artykule umieszczonym w N. 20 z dn.26/I.r.b. "Lietuvos Žinios" porusza sprawę zysków z rolnictwa.Poseł Kwieska stwierdza:

Zyski od gospodarki zbożowej.-

Według danych Ministerstwa finansów Litwa posiada 3.621.087 ha ziemi użytkowej,a mianowicie: I-ej kategorji - 290.341 ha; II-ej kat. - 1.127.376 ha; III-ej kat. - 1.191.198 ha i IV kat. - 1.012.170 ha. W 1925 r.żytem obsiano 542.000 ha a więc mniej więcej 1/6 całego obszaru ziemi użytkowej / /3.621.087 ha/.Takaż część musi corocznie leżeć ugorem,czyli innemi słowy,1/6 część ziemi użytkowej nie przynosi żadnych dochodów.Zgodnie z powyższem rozumowaniem po odtrąceniu od każdej z trzech pośledniejszych kategoryj 1/6 części,zaś od I-ej kategorji - 1/7 części /dobra ziemia nie potrzebuje tak bardzo leżenia ugorem/,otrzymamy następujące cyfry,które ilustrują obszar przynoszącej dochód ziemi: I kateg. - 248.422 ha, II kat. - 939.480 ha, III kateg. - 992.665 ha i IV kateg. - 843.473 ha.-

Na Litwie najwięcej zasiewa się żyta.Nie popełni się przeto wielkiego błędu,skoro się przyjmie,że z żytem obsiewa się cały obszar ziemi użytkowej.Jeden ha przynosi przeciętnie : I kateg. - 35 cent., II-ej kateg. - 25 cent.- III kateg. - 15 c. i IV kateg. - 10 cent.-Cena jednego centnara żyta wynosi przeciętnie 20 lit. A więc 1 ha ziemi I-szej kategorji przyniesie dochodu 700 litów / 20 lit. x 35 /; II kateg. - 500 lit.

20 lit.x 25/; III kateg. - 300 lit. / 20 lit. x 15/ i IV kategorja - 200 lit. / 20 lit. x 10/.Przyjmując,że 1 ha na I-ej kateg.może przynieść 6% zysku,a więc 42 lit. /6% od 700 lit./; II kat. - 5% a więc 25 lit. /5% od 500 lit./; III kat. - 4%, a więc 12 lit. /4% od 300 lit./ i IV kateg. - 4%,a więc 8 lit. /4% od 200/.Po odpowiedniem pomnożeniu / I - 42 lit. x 248.422; II - 25 lit. x 939.480; III - 12 lit. x 992.665 i IV - 8 lit. x 843.473/ i dodaniu do siebie otrzymanych pozycyj okaże się,iż gospodarka zbożowa przynosi Litwie 53.680.468 lit.,rocznie.-

Dochód z eksportu produkcji zwierzęcej.-

Eksport.Według danych Biuletynu Statystycznego./N.2.1925/ w ciągu całego 1924 roku eksportowała Litwa zagranicę:

		w litach:
1. Bydła żywego i ptactwa	na sumę	38.650.000.-
2. Jaj	" "	19.938.000.-
3. Mięsa	" "	11.310.000.-
4. Przetworów mlecznych	" "	6.909.400.-
5. Ryb	" "	968.000.-
6. Innych produktów żywnośc.	" "	500.000.-
7. Kożuchów	" "	5.557.900.-
8. Skór	" "	9.217.200.-
9. Szerści	" "	2.456.000.-
10. Włosia	" "	1.163.200.-
11. Gałganów	" "	4.892.100.-
O g ó ł e m	. . . .	81.562.000.-

Konsumcja miejska.-

Według danych Biura Statystycznego,nie zajmuje się na Litwie rolnictwem 21% ogółu ludności,a więc mniejwięcej 425.000 ludzi.Człowiek pojedyńczy konsumuje przeciętnie rocznie: 60 kg. mięsa a 1.8 lit.czyli na sumę 108 lit.; 20 kg.masła à 7 lit.,- czyli na sumę 140 lit. 150 sztuk jaj à 20 cent. czyli na sumę 30 lit.;pozatem innych przetworów mlecznych na sumę 10 lit.Ogółem więc jeden mieszkaniec Litwy konsumuje rocznie na sumę 288 litów /100 lit. plus 140 lit.plus 30 lit.plus 10 lit./.Ogół przeto ludności nie żyjącej z gospodarki rolnej /425.000 ludzi/ konsumuje na sumę 122.400.000 litów.Suma ta łącznie z sumą eksportową,wyniesie okrągło 204 milj.litów.Tyle więc uzyskuje rolnictwo wzamian za bydło,ptactwo i produkty pochodne.Przyjmując, iż suma powyższa /204 milj./przyniesie 10% czystego zysku ten ostatni wyrazi się sumą 20.400.000 litów.-

Zyski z gospodarki leśnej.-

Według danych Biura Statystycznego obszar państwowych i prywatnych lasów wynosi na Litwie 836.255 ha.Z praktyki wiadomo że jeden ha lasu państwowego przynosi przeciętnie 8 lit.czystego zysku.Cały więc obszar leśny przyniesie 6.690.040 lit./8 lit. x 836.255/ czystego zysku.-

Po dodaniu do tego pozycyj zysku z gospodarki zbożowej 53.680.468 lit. /bydła,ptactwa i produktów pochodnych/20.400.000 lit./oraz lasów/ 6.690.040 lit./ okaże się,że czysty zysk z rolnictwa wynosi rocznie 80.770.508 litów.-

G o s p o d a r k a w B a n k a c h l i t e w s k i c h .-Poseł Kwieska w mowie sejmowej,wygłoszonej podczas dyskusji budżetowej poruszył między innemi sprawę gospodarki banków litewskich,oraz różnych afer,jakich według opozycji dopuszczali się świeży finansiści litewscy na czele z b.ministrem skarbu i b.premjerem,a obecnie

Marszałka Sejmu p.Petrulisa.Dotyczące gospodarki banków ustępy tej mowy podajemy poniżej:

W swej mowie budżetowej z 1924 r.przepowiedziałem,że sytuacja finansowa Litwy będzie się w 1925 roku pogarszała,ilość protestowanych weksli wzrastała,zaś skarb państwa będzie się starał ratować upadające banki prywatne.Słowa moje spełniły się w zupełności.Oto niedawno Bank Handlowo-Przemysłowy otrzymał subwencję rządową w wysokości 2-ch miljonów litów.Inny przykład: fabryka Braci Wajłokajtisów "Maistas" została zastawiona za 7 miljonów litów Bankowi Rolnemu,skarb zaś państwa posiada akcje tego Banku na sumę 10 miljonów litów.-

Niepożądany proces lokowania kapitału zakładowego w nieruchomości trwa w dalszym ciągu.Tak np: wartość nieruchomości Centralnego Banku Żydowskiego jest większa nawet aniżeli suma kapitału zakładowego.W rezultacie Bank ten przechodzi ciężki kryzys.Bank litewski kroczy po tej samej drodze.Już obecnie Bank zaangażował około 5 milj.lit. w nieruchomościach /budowa/.Skoro do tego dodamy 7 miljonów litów jako sumę zastawową za "Maistas" której to sumy nie da się szybko wycofać,to okaże się,że Bank Litewski cały swój kapitał zakładowy /12 milj.lit./ zaangażował w nieruchomościach,a więc może okazać się w podobnej sytuacji co i inne banki.-

Rząd przy pomocy kapitałów państwowych brał udział w tworzeniu Banku Handlowo-Przemysłowego.Rząd posiada również akcje tego ostatniego.Jednem słowem Bank Handlowo-Przemysłowy ściśle związany jest z M-stwem Finansów.Pomimo tego rezultaty działalności Banku ~~Przemysłowe~~ Handlowo-Przemysłowego są nader smutne.Kapitał zakładowy Banku wynosił 6 mil.lit.,natomiast straty w ciągu 1924 r. wyraziły się sumą przeszło 3-ch milj.lit.W związku z tem Bank musiał zmniejszyć swój kapitał zakładowy do ~~trze~~ trzech miljonów litów.Wkrótce wyszło na jaw,że członkowie Zarządu bankowego postępowali wbrew statutowi Banku i zobowiązującym ustawom o kredytach,gdyż korzystali z kredytów bankowych,nie dając wzamian żadnych gwarancyj.Tak np: dyrektor J. S z e r n a s wziął 128.798 lit., J. G r i g o n i s - 265.252 lit., S. Z i r i c k i s - 30.000 lit., J. Z a k e w i c z i u s 30.000 lit., sum jakie wziął M. Y c z a s trudno nawet wyliczyć, A. P r u s a s wziął 241.715 lit.

Były minister finansów p.Petrulis jest również akcjonarjuszem Banku Handlowo-Przemysłowego.P.Petrulis brał udział w walnem zgromadzeniu akcjonarjuszów w 1924 r.,widział niedokładności w operacjach Banku,słyszał ostrą krytykę działalności Zarządu Bankowego.Na ręce p.Petrulisa wpływały nawet po części skargi na to,że Zarząd prowadzi Bank do bankructwa.Pomimo tego wszystkiego p.Petrulis dotychczas nietylko nie pociągnął ~~do~~ winowajców do odpowiedzialności,lecz nawet udzielił Bankowi subwencji rządowej w wysokości 2-ch miljonów litów.Prócz tego p. Petrulis złożył do wzmiankowanego Banku swe prywatne oszczędności i pobierał za nie,zgodnie z informacjami rewizyjnej komisji bankowej, 24% rocznie.Skoro więc sam minister finansów uważa za stosowne pobierać takie odsetki,to czyż można się spodziewać należytej działalności od innych banków? -

Statut Karny /§578/ przewiduje ciężkie więzienie /do 8-miu lat/za spowodowanie dotkliwych strat skarbowi względnie za zachwianie interesów instytucji kredytowej .Pod odnośny paragraf Statutu Karnego podciągnąć właśnie by się dały machinacje dyrektorów Banku Handlowo-Przemysłowego.W myśl tego też w październiku 1925 r.grupa akcjonarjuszów Banku złożyła prokuratorowi podanie z prośbą o pociągnięcie do odpowiedzialności dyrektorów i Zarząd Banku.-

Jednakże sam rząd nie pociągnął winnych upadku Banku Handlowo-Przemysłowego do odpowiedzialności,tolerując ich machinacje.Mało tego,Rząd podniósł oskarżonych do nowych godności.- Tak np: p.Szernas b.dyrektor Banku został mianowany dyrektorem Departamentu Samorządów,a jednocześnie filja kowieńska "Ukin. Sąjungi" obrała tegoż p. S z e r n a s a na prezesa.Jak widzimy upadek moralny sięga poza sfery rządzące.Idźmy dalej.-Przedstawicielem rządu przy Banku był przez długi czas p.D o b k i e w i c z i u s.Zadaniem jego było baczenie za interesami państwa

a jednocześnie kontrola działalności Zarządu Bankowego.Jak się p.Dobkiewiczius wywiązał z zadania,świadczy o tem obecny stan Banku.Pomimo tego p.Dobkiewicziusa nietylko nie pociągnięto do odpowiedzialności,lecz nawet mianowano jednym z dyrektorów Banku,a obecnie wybrany został prezesem Izby Handlowo-Przemysłowej Podobnież p.M a r c i n Y c z a s, który najwięcej przyczynił się do upadku Banku,zamiast zostać osadzonym w więzieniu - mianowany został ekspertem podczas układów polsko-litewskich w Kopenhadze.Przejdźmy dalej ~~xxx~~ do osoby innego dyrektora Banku p. A d a m a P r u s a s a .Dopuszczał się on gorszych jeszcze machinacyj,aniżeli zaciąganie w Banku pożyczek /241.315 lit./ bez pokrycia.Oto w okresie największego spadku marki niemieckiej zakupił p.Prusas na swój rachunek 750 funt.sterl. na sumę 482,335 auks.Oczywiście były to pieniądze bankowe.Po pewnym czasie p.Prusas odsprzedał 700 funt.sterl. za 6.860.733 auks.,pokrył większą część swych długów i jeszcze mu w kieszeni zostało 50 funt.sterl.Dnia 31 grudnia 1922 r.spłacił p.Prusas Bankowi resztę swych długów w sumie 2.702.000.65 auks po kursie 1900 auk za litasa.Metoda taka może przynieść ogromne zyski jednostce, lecz z drugiej strony niechybnie doprowadza wyzyskiwaną instytucję do ruiny.Nie należy bowiem zapominać,że Bank zwracał swym depozytarjuszom wkłady po kursie 175 auks za litasa,a tymczasem dyrektorom swoim pozwolił regulować długi po kursie 1900 auks za litasa /było to w parę miesięcy po wprowadzeniu litasa/.Za wszystkie powyższe machinacje p.A.Prusas nie został ukarany więzieniem, ani też napiętnowany przez społeczeństwo.Przeciwnie.Zajmuje on teraz bardzo zaszczytne stanowisko zastępcy kierownika Banku Litewskiego.-

Wieś przeżywa obecnie ogromnie ciężki okres.Gangrena protestowanych weksli przeniosła się pomiędzy ludność wiejską.- Tymczasem Bank Rolny udziela włościanom jedynie znikomej pomocy,lub też nie udziela jej wcale.Wszystkie wolne sumy,jakiemi rozporządza przekazuje Bank Rolny Bankowi Gospodarczemu,a więc do dyspozycji p.Wajłokajtisa.Wrazie zachwiania się sytuacji tego ostatniego Bank Rolny śpieszy mu z pomocą.Tak np: ostatnio,jak już wzmiankowaliśmy,zagwarantował Bank Rolny Wajłokajtisowi sumę 7 milj.lit.pod zastaw fabryki "Maistas".Rolnik zaś wiejski nie może częstokroć wykołatać dla siebie w Banku Rolnym głupiej pożyczki w wysokości 1-ego tys.litów.-

Niektóre pozycje budżetu państwowego również rzucają dziwne światło na działalność Banku Rolnego.Jak wiadomo udział państwa w Banku Rolnym wyraża się suma 10 milj.lit.Pieniądze te powinnyby przynieść sporo zysków.Tymczasem odnośna pozycja budżetowa wykazuje zaledwie 150.000 lit.Stąd wynika,że 10 miljonów litów przynosi państwu zaledwie półtora procent rocznie.Jednocześnie w wydatkach departamentu rolnictwa figuruje pozycja 105.000 lit.,jako procent od pożyczki w wysokości 1.400.000 lit.,jaką Departament zaciągnął w Banku Rolnym na zakup nasion.Wychodzi więc na to,że Bank Rolny płaci rządowi /od 10 milj.lit./150.000 litów czyli półtora procent rocznie,zaś rząd Bankowi Rolnemu /od 1.400.000 lit./ 105.000 lit.,czyli 6% rocznie.Na podobnem nieulegającem wątpliwości przekładaniu pieniędzy z jednej kieszeni do drugiej traci skarb,a właściwie ludność wiejska.-

B i l a n s h a n d l o w y i p ł a t n i c z y L i t w y.-

Według posła Kwieski rząd litewski rządzi krajem poomacku nie posiadając żadnych danych cyfrowych koniecznych do normalnego kierowania nawą państwową,ministerstwo finansów bowiem nie badało stanu litewskiego bilansu płatniczego.Pos.Kwieska charakteryzując to niedbalstwo swego rządu stwierdzając fałszowanie statystycznych danych między innemi w jednem ze swych przemówień sejmowych /12.XII.1925 r./ powiedział co następuje:

Przez długi czas finansami Litwy kierował P. Petrulis. Z lekkiem sercem wstępował on na trybunę sejmową, podawał z biuletynu statystycznego cyfry, dotyczące bilansu handlowego i dowodził, że eksport litewski góruje nad importem. Oświadczenia p. Petrulisa wpływały uspakajająco na cały blok chadecki. Życie jednak-że nie poddawało się optymizmowi p. Petrulisa.-

Bilans handlowy z 1924 r. istotnie był czynnym, ale czynny bilans handlowy nie stanowi jeszcze o aktywach w stosunkach gospodarczych z zagranicą, chodzi przedewszystkiem o czynny bilans płatniczy.-

W celu wyjaśnienia istotnego stanu litewskiego bilansu płatniczego, usiłowałem drogą zwracania się do odnośnych instytucyj rządowych zebrać potrzebne mi informacje. Takowych nie otrzymałem. Dałoby się to jeszcze wytłumaczyć w ten sposób, że sfery rządzące nie chcą udzielać podobnych informacyj członkom opozycji. Niestety jednak przekonałem się, że sfery rządzące same tych informacyj nie posiadają. Ministerstwo finansów nie rozporządza obliczonym bilansem płatniczym kraju. W "Lietuvos Ukiesie" też napróżnobyśmy szukali danych o bilansie płatniczym. Próba obliczenia tego ostatniego przy pomocy cyfrowych danych Biura Statystycznego spełzłaby na niczem, gdyż cyfrom podanym w Biuletynie Statystycznym niepodobna wierzyć. Powyższy przykład najlepiej to zilustruje. Biuletyn Statystyczny z października z 1925 r. zawiera dane statystyczne co do importu nawozów sztucznych do Litwy. Otóż cena jednej tonny superfosfatu równa się według Biul. Stat. 134 li. Tymczasem nabywcy superfosfatu zapewniają, że za tonnę superfosfatu należy w porcie Kłajpedzkim zapłacić conajmniej 144 lit. Tak więc różnica wynosi /na jednej tylko tonnie/ 10 lit. Ponieważ zaś w ciągu października importowała Litwa 26.000 tonn superfosfatu, więc błąd w jednej tylko pozycji importowej wynosi 260.000 lit. Inne podobnież nieprawdziwe pozycje całkiem zniekształcają bilans handlowy. Na pasywa bilansu płatniczego składają się przedewszystkiem oczywiście towary zakupione zagranicą. Skoro ufać danym oficjalnym, w ciągu 1924 r. Litwa zakupiła zagranicą towarów na niezbyt wielką stosunkowo sumę 206.533.781 lit. Pozatem litewski bilans płatniczy obciążają następujące pozycje: 1/ spłata długów Ameryce i firmie Tildens-Szmidt w związku z monopolem lnianym. 2/ pobieranie nauki przez młodzież litewską zagranicą. 3/ wyjazdy obywateli litewskich zagranicę. 4/ płacenie odsetków od uzyskanych zagranicą pożyczek. 5/ sprowadzanie robotników i specjalistów zagranicznych i t.p.

R z ą d l i t e w s k i n i e w y l i c z a s i ę z k r e d y t ó w .- Z mowy p. Sugintasa wygłoszonej jeszcze podczas dyskusji budżetowej wynika, że rząd nie wyliczył się z uzyskanych przez siebie kredytów. Ustępy tej mowy odnoszące się do sprawy powyższej podajemy w dosłownem brzmieniu:

Rząd dotychczas nie wyliczył się z uzyskanych przez siebie w swoim czasie /1922 r./ kredytów w wysokości 705 milj. auks. Dalej rząd nie wyliczył się z kredytów w wysokości 16.147.000 lit uzyskanych w 1925 roku. Tak więc po upływie półtora roku rząd nie wyliczył się z 10% całego budżetu /z 1923 r/.- W 1924 r. faktyczne wydatki rządowe wyniosły 207.352.000 lit. wraz z 25 milj. lit. tytułem pozostałej nadwyżki z 1923 r. Ogółem więc wydatki państwowe wyniosły w 1924 r. przeszło 230 milj. lit., a więc rząd nie wyliczył się dotychczas również z blisko 10% /25.490.000 lit./ całego budżetu /z 1924 r./.-

U c h w a l a n e b u d ż e t y n i e o d p o w i a d a j ą e k o n o m i c z n e j s y t u a c j i L i t w y .- Pos. Sugintas omawiając sprawę aktualności preliminarza budżetowego w mowie między innemi takie wysunął zarzuty dotyczące budżetu:

Organy wykonawcze całkiem się w Litwie nie liczą z przyjętym przez Sejm budżetem. Blok chadecki tak się

Przegląd Prasy Litewskiej [illegible] II [illegible]

[illegible] P. Petrulis [illegible] zestawienie, podawał [illegible] [illegible] chadecki, żywią jedna- [illegible]

[illegible] czynnym, ale czy- [illegible] w ats [illegible] bilans [illegible]

W celu wyjaśnienia [illegible] bilansu [illegible] instytu- [illegible] informacji [illegible] nie otrzy- [illegible]

[illegible]

Rzecz [illegible] wyliczył [illegible]

[illegible] budżetowej [illegible]

Kredytów [illegible]

do [illegible] budżetu.

Rząd [illegible] nie wyliczył [illegible] w swoim czasie [illegible] w wysokości 1 705 milj. [illegible] Dalej rząd nie wyliczył [illegible] kredytów w wysokości [illegible] lit [illegible] w 1925 [illegible] 10% [illegible] 282.000 lit [illegible] z 1925 [illegible] 1924 [illegible] 250 milj. lit., a więc rząd [illegible] blisko 10% /26.490.000 lit./ [illegible] /z 1924 r./.-

Uchwalane budżety nie odpowiadają eko-nomicznej [illegible] Litwy.- [illegible]

wiające sprawa aktualności preliminarza budżetowego w [illegible]

mi takie wysuwać zarzuty [illegible] budżetu:

Organy wykonawcze [illegible] się w Litwie nie liczą z przyjętym przez Sejm [illegible] jak chadecki tak się

oswoił z samowolnem realizowanie budżetu przez rzad,że nie zwraca już żadnej uwagi na rozpatrywanie budżetu w Sejmie.W projekcie budżetowym na 1926 r.,podobnież zresztą jak w projekcie z ub.r.,niewszystkie pozycje oparte sa na odnośnych ustawach sejmowych.-

Dotychczas ani jeden budżet nie był zrealizowany w granicach przez rząd przewidzianych,i przez Sejm zatwierdzanych.Tak np: budżet z 1923 r. zbilansowany był w sumie 206.853.000 lit. faktyczne zaś wydatki państwa wyniosły 165.785.000 lit.Faktyczny budżet z 1925 r. też wielce się różnił od preliminowanego. Zamierzane prace budowlane nie były przeprowadzane w zakreślonych przez budżet granicach,kupno zaś domów dla przedstawicieli litewskich zagranicą wprost sprzeciwało się budżetowi.-

Budżet na 1926 rok jest również wygórowany,zwłaszcza wobec dzisiejszych litewskich stosunków ekonomiczno-finansowych /ciężka sytuacja kraju i osłabienie sił produkcji/,wobec niezdolności płatniczej ludności,a wreszcie wobec ciężaru podatków.-

Rząd lubi bilansować budżet na rok następny przy pomocy rzekomych nadwyżek budżetowych z roku ubiegłego.Tak np: do budżetu na 1925 r.wciągnięto nadwyżkę budżetową z 1924 r. w wysokości około 22 milj.lit.Jednakże,już w deklaracji załączonej przy projekcie budżetowym na 1926 r.rzad oświadcza,że okazało się,iż nadwyżki w takiej wysokości było i że wynosiła 8 milj.lit Na 1926 rok zaś Ministerstwo Finansów już nie znajduje wiekszego salda budetowego,a tylko wyraża nadzieję,że saldo okaże się tylko w wysokości 1.200.000 lit.-

Litewski budżet państwowy jest budżetem brutto,gdzie wciągają się wszystkie dochody i wydatki państwowe.Od kilku lat wszakże w projektach budżetowych figurują pewne pozycje,wyrażające jedynie bądź deficyt,bądź też czysty zysk danej instytucji państwowej.W ten sposób właściwy budżet danej instytucji wymyka się z pod obrad sejmowych i oddany jest całkowicie do dyspozycji organów wykonawczych.Tak np: uwagi powyższe stosują sie do budżetu Drukarni Państwowej,Teatru Państwowego,urzędówki "Lituva" i t.p.Obecny gabinet ministrów oświadczył notabene w swej deklaracji,iż podobną metodę zastosuje odnośnie kolei litewskich.Krok ten byłby zbyt ryzykowny ze względu na to,że wydatki Ministerstwa Kolei wynoszą przeszło 50 milj.lit.-

P o s z c z e g ó l n e   p o z y c j e   b u d ż e t u   n a   r o k 1926.- Dotad nie został opublikowany szczegółowy budżet na rok 1926. Wszelkie rozprawy na temat budżetowych cyfr odnoszą się niemal że wyłącznie do projektu budżetowego proponowanego przez rzad,który jak wiadomo został przez Sejm zredukowany.Żadne pismo litewskie nie podało jednak szczegółowego projektu budżetowego.Jedyne szczegółowsze dane jakie publikowane były podał ks.Vilimas w N.39 "Lietuvos Ukisa".Odnosza sie one do projektu rzadowego / ~~nie budżetu przyjętego~~/ i są wyszczególnieniem zszeregowanych wydatków ~~projektowanych~~.nie według rubryk głównych budżetu ~~zszeregowane~~,a według ich kategorji.Tak więc pensje urzędników wszystkich ministerstw są wzięte razem,jak również zsumowana jest pozycja wydatków na kancelarje na szkoły bez względu na ich charakter i t.d.Ponieważ potem prasa umieściła budżet przyjęty przez Sejm tylko w pozycjach głównych,przeto tylko z niektórych mów sejmowych zdołaliśmy się dowiedzieć jak zredukowane zostały zaledwie niektóre pozycje podane przez ks.Vilimasa.Przypuszczać

należy,że gros wydatków zasadniczych uległo niedużej zmianie,gdyż projekt rządowy zredukowany został zaledwie o 20%.

Wydatki budżetowe uszeregowane przez księdza Vilimasa podajemy poniżej :

Wydatki :	1925 r. litów	1926 r. litów
Wydatki zwyczajne.		
1. Na potrzeby Prezydenta Republiki.	120.000.	144.000
2. " utrzymanie prezydj.sejm.i posłów	1.139.460.	1.239.600
3. " " członków Gabinetu Ministrów	435.000.	561.250
4. " sumy dyspozycyjne premjera	1.080.000.	1.000.000
5. " utrzym.Kontrolera Państwa	45.000.	58.750
Na utrzymanie pracowników.		
6. Pobory zasadnicze	57.959.170.	62.928.948
7. Dodatek świąteczny	4.949.682.	5.444.215
8. " trzyletni	2.055.742.	3.734.069
9. " na dzieci	3.309.283.	3.623.668
10. " dla pracownik.posiadających wyższy cenzus naukowy.-	249.097.	208.642
11. Dodatek drożyźniany	513.609.	-
12. " uniformowy	174.960.	248.000
13. " mieszkaniowy	-	997.501
14. " dla pracown.posiad.obce języki.	-	981.576
15. Inne dodatki	5.916.652.	6.939.025
Wydatki kancelaryjne.-		
16. Rekwizyty kancelaryjne	915.200.	852.357
17. Wydatki na pocztę,telegr.i telef.	657.209.	587.764
18. Druki o treści informacyjnej	207.925.	171.771
Wydatki gospodarcze.-		
19. Opał i światło	1.870.983.-	1.887.792
20. Utrzymanie czystości	424.510.-	370.544
21. " środków komunikacji	804.310.	805.008
22. Ubranie pracowników	436.350.	452.434
23. Utrzymanie ulic,zaułków i ogródk.	52.000.	77.644
24. Wynajem lokali	1.347.691.	1.571.794
25. Drobne wydatki	208.393.	132.611
Nabycie i utrzymanie mienia.-		
26. Inwentarz	1.550.105.	1.271.604
27. Księgarnia	145.159.	114.675
28. Remont domów	2.507.496.	2.627.919
29. Utensylja naukowe i narzędzia lek.	1.423.453.	998.581
Wydatki rozmaite.-		
30. Djety zwykłe i podróżne	1.594.045.	1.442.567
31. Pomoc lekarska	108.200.	201.180
32. Djety przenosinowe	169.720.	162.930
33. Wynagrodzenie członków komisji	338.020.	423.280
34. Inne wydatki	2.269.723.	2.112.952
35. Zwrot pieniędzy ze skarbu	40.000.	70.000
36. Wydawnictwa perjodyczn.i in.druki	1.291.110.	823.960

Wydatki:	1925 r. litów.	1926 r. litów
37. Zapomogi dla odbywajacych studja	1.352.790.	1.075.090.
38. Utrzymanie emerytów	163.120.	1.275.654.
39. Urządzanie wystaw	99.500.	31.000.
40. Utrzymanie instytucyj wyznan.	1.440.160.	1.586.562.
41. " policji	2.031.300.	2.275.692.
42. Potrzeby zdrowotne	10.084.820.	1.257.841.
43. " weterynaryjne	177.000.	158.500.
44. " opieki społecznej	2.600.000.	972.000.
45. Produkcja znaków wartościowych	397.000.	792.000.
46. Podatki	1.827.733.	2.592.450.
47. Państwowy monopol wódczany	10.900.000.	10.455.000.
48. Oświata	3.719.502.	4.263.584.
49. Zapomogi dla instytuc.naukowych kulturalnych i sztuki	725.000.	852.000.
50. Utrzymanie więźniów	1.101.500.	1.777.220.
51. Szosy	6.425.000.	5.649.000.
52. Drogi wodne	2.588.000.	1.956.000.
53. Koleje	25.795.562.	23.281.355.
54. Poczty,telegrafy i telefony	2.662.528.	3.051.107.
55. Kultura rolna	2.945.707.	4.041.865.
56. " leśna	2.639.640.	2.762.925.
57. Wojsko	47.787.000.	51.000.000.
58. Wynagrodzenie Kłajpedy za otrzymywane dochody	6.000.000.	6.000.000.
59. Potrzeby nadspodziewane	500.000.	2.000.
60. Spłata długów państwowych	6.025.957.	5.043.069.
Ogółem wydatki zwyczajne	227.298.078.	237.420.605.
Wydatki nadzwyczajne.-		
61. Potrzeby zdrowotne	700.000.	570.000.
62. Finansowanie samorządów	2.000.000.	1.200.000.
63. Walka z pożarami	-	10.000.
64. Bicie monet złotych	-	500.000.
65. " " srebrnych	2.900.000.	-
66. Zwrot podatku nadzwyczajnego.	-	85.695.
67. Budowa domów	3.921.435.	4.314.000.
68. Wynagrodzenie za zabite chore na nosaciznę konie.-	40.000.	40.000.
69. Potrzeby reformy rolnej	5.889.000.	6.137.700.
70. Zakup akcyj Banku Ziemskiego	-	25.000.000.
71. Potrzeby weterynaryjne	-	5.000.
72. " oświatowe	236.000.	236.000.
73. Rozszerzenie stacyj telefonicznych	600.000.	600.000.
74. Budowa linji telegr.i telef.	280.000.	300.000.
75. Nabycie mienia	1.365.000.	800.000.
76. Koleje	7.220.000.	19.000.000.
77. Budowa portu ryskiego przy ujściu rzeki Swiętej.-	-	250.000.
78. Budowa nowych szos i mostów	-	30.000.
79. Drogi i urzadzenia wodne	205.000.	175.000.
80. Nadspodz.potrz.ministr.spr.zagran.	2.000.000.	2.050.000.
81. Potrzeby Ochrony Kraj./MSWojsk/	4.560.000.	3.150.000.
82. Przeprowadzanie drenów polnych	40.000.	-
Ogółem wydatków nadzwyczajnych	31.956.435.	64.553.395.-
Ogółem wydatków zwyczajn.i nadzwyczajn.	259.254.513.	301.974.000.-
Dochody:		
1. Dochody zwyczajne	225.905.497.	250.406.394.
2. Dochody nadzwyczajne	33.349.016.	51.567.606.
Ogółem dochodów zwyczajn.i nadzwyczajn.	259.254.513.	301.974.000.

Cyfry powyżej przytoczone po debatach sejmowych uległy zmianie, budżet bowiem został zredukowany w rozchodach o 61.513.441 litów w dochodach zaś o 60.016.110 litów i zbilansowany w ten sposób z nadwyżką 1.497.331 litów. Podajemy poniżej sumy o które zostały zredukowane, względnie zwiększone, poszczególne pozycje preliminowanego przez rząd budżetu.-/Budżet przyjęty podaliśmy w N.21 Biuletynu Kowieńskiego./.-

w dochodach

	Zwyczajnych Litów	Nadzwyczajnych Litów	Ogółem. Litów
Gabinet Ministrów	-	-	-
Minist. Spraw Wewnętrznych	-378.578.	-	- 378.578
" Skarbu	-12.200.000.	- 47.228.958.	- 59.428.958
" Rolnictwa	- 220.804.	- 44.200.	- 265.004
" Oświaty	- 79.720.	-	- 79.720
" Sprawiedliw.	+ 25.000.	-	+ 25.000
" Komunikacji	- 88.850.	-	- 88.850
" Spraw Zagran.	+ 200.000.	-	+ 200.000
" Obrony Krajowej	- -	-	-
Ogółem	-12.742.952.	- 47.273.158.	- 60.016.110

w rozchodach.-

	Zwyczajnych Litów	Nadzwyczajnych Litów	Ogółem. Litów
Prezydent Republiki	- 90.920.	-	- 90.920
Sejm	- 278.224.	-	- 278.224
Gabinet Ministrów	- 77.075.	-	- 77.075
Minist. Spraw Wewnętrzn.	- 2.355.926.	+ 800.000.	- 1.555.926
" Skarbu	- 3.416.252.	- 100.000.	- 3.516.252
" Rolnictwa	- 3.054.817.	- 19.224.000.	- 22.278.817
" Oświaty	- 2.996.582.	- 805.000.	- 3.801.582
" Sprawiedliw.	- 676.436.	- -	- 676.436
" Komunikacji	- 3.420.439.	- 17.283.000.	- 20.703.439
" Spraw Zagran.	+ 15.600.	+ 1.042.800.	+ 1.058.400
" Obrony Kraj.	- 9.398.500.	-	- 9.398.500
Kontrola Państwa	- 64.062.	-	- 64.062
Długi Państwowe	-	-	-
Ogółem	-25.944.241.	- 35.569.200.	- 61.513.441

Spróbujemy teraz na podstawie mów sejmowych wygłoszonych podczas omawiania budżetu oraz artykułów omówić niektóre pozycje, zastrzegając się, że większość tych omówień odnosi się do pierwotnego projektu budżetu wniesionego przez rząd do Sejmu. Dowiadujemy się więc z artykułu prof. Woldemarasa, umieszczonego w "Lietuvisie", że do pozycji dochodów nadzwyczajnych w preliminarzu zaliczono 40 miljonów litów z pożyczki. Ponieważ, jak widzimy z tablicy powyższej projekt rządowy w dochodach nadzwyczajnych zredukowany został o 47.275.158 litów /pozycja Ministerstwa Finansów o 47.228.950 litów/, przeto suponować należy, że pożyczka zagraniczna w grę ma nie wchodzić. Główne dochody mają być osiągnięte z podatków pośrednich. Dla scharakteryzowania możliwości

wości zrealizowania tych podatków przytaczamy poniżej ustęp odnośny z tegoż artykułu prof.Woldemarasa.

W roku 1924 podatków pośrednich ściągnięto na sumę 58 i pół miljona litów,w 1925 r.oczekuje się z tego samego źród.ła 105 i 1/3 miljona,zaś w 1926 r. aż 116 milj. i 1/4,a więc przeszło o 15 miljonów więcej niż w roku 1924.Rachuby powyższe na niczym się nie opierają,a nawet sprzeczne są z dotychczasowemi danemi.W ciągu 8-miu miesięcy bowiem 1925 r. ściągnięto drogą podatków pośrednich zaledwie 73 milj.lit.,a więc tylko 69% spodziewanych wpływów.Wobec tego,że obroty finansowe w kraju maleją,trudno się spodziewać,aby pozycja podatków pośrednich osiągnęła /w 1926 r./ wysokość z 1924 r.Pozycja ta zmniejszy się o jakieś 20 milj.lit.

Główną pozycją podatków pośrednich jest pozycja monopolu wódczanego.Przytaczamy tu poniżej ustępy z mów pos.Kwieski i pos.Sugintasa,odnoszące się do mopolu wódczanego:

Pos. K w i e s k a: W 1926 r. rząd spodziewa się uzyskać z monopolu wódczanego 48.000.000 litów,podczas gdy na zakup wódki budżet przewiduje jedynie 6 milj.litów.Tak więc od ludności zamierza się ściągnąć 8-krotną wartość wódki.Ludność oczywiście stara się przed tem wykręcić i ucieka się do innych nielegalnych sposobów otrzymania taniej wódki,a więc np:przy pomocy kontrabandy i t.p.Kontrabanda wódki w miarę podwyższania przez rząd ceny na tę ostatnią coraz więcej będzie się opłacała i ludność pasa pogranicznego będzie ulegała coraz większej demoralizacji.-

Pos.S u g i n t a s : Pozycja wpływów z monopolu wódczanego obejmuje 45 miljonów litów,a więc o 3 milj.litów więcej aniżeli w 1925 r.Nadaje to budżetowi charakter "pijanego budżetu".Pozycja podatków pośrednich zwiększona została /w porównaniu z 1925 r./ o 11 milj.lit.,a więc o 10%.Wydatki państwowego monopolu wódczanego obejmują aż 10,5 milj.lit.,przyczem przy zakupie spirytusu państwo przepłaca blisko 3 milj.litów.-

/ Różnica w cyfrach podawanych przez posłów tłumaczy się ~~tą oko~~ tą okolicznością,że pos.Sugintas mówił później,kiedy budżet był już cośkolwiek zredukowany. /

Przytaczamy z kolei oświetlenie pos.Kwieski drugiej pozycji dochodów : ceł:

Rząd spodziewa się w 1925 r. do 50,250,000 lit.drogą ceł.Wysokie cła odstręczają atoli ludność pograniczną również/w promieniu 20 klm.conajmniej/od kupowania towarów w kraju a zachęcają do nabywania towarów przemycanych tańszych.Wytwarza się przeto sytuacja tego rodzaju,że główny ciężar podatków pośrednich,spada na ludność zamieszkałą w centrum kraju.Niepodobna wreszcie pominąć tej okoliczności,że kontrabanda zniekształca bilans handlowy oraz inne pozycje rachunkowe.Tak np.w 1925 r. niespodziewanie okazało się,że z Litwy wywieziono więcej walut obcych,aniżeli podają statystyki oficjalne.-

Poseł Sugintas,omawiając tę sprawę powiedział co następuje:

Obowiązek płacenia ceł za importowane towary sprada przeważnie na ludność rolniczą,która stanowi 85% całej ludności Litwy.Budżet na 1926 r. przewiduje wpływów z ceł importowych w wysokości około 40 miljonów litów.Cła importowe na potrzebne rolnikom towary winny być zmniejszone.-

[illegible] zrealizowania tych podatków trzeba [illegible] poniżej ustęp odnośny z mowy [illegible] p. Woldemarasa.

W roku 1924 podatków pośrednich dziewiętnasto na sumę i pół miljona litów,w 1925 r.oczekuje się [illegible] 105 i 1/3 miljona,zaś w 1926 r. aż 116 milj. i 1/4,a więc przeszło o 15 miljonów więcej niż w roku 1925.Nadzieje powyższe na niczym ale nie opierają,a nawet sprzeczne są z dotychczasowemi [illegible]. W ciągu 8-miu miesięcy bowiem 1925 r. ściągnięto [illegible] podatków pośrednich zaledwie 73 milj.lit.,a więc tylko 63% spodziewanych wpływów.Wobec tego,że obroty finansowe w kraju [illegible],trudno się spodziewać,aby pozycja podatków pośrednich osiągnęła /w 1926 r./ wysokość z 1924 r.Pozycja ta zmniejszy się o jakieś 20 milj.lit.

Główna pozycja podatków pośrednich jest pozycja monopolu wódczanego.Przytaczamy tu poniżej ustępy z mów [illegible] i pos.Sugintasa,odnoszące się do mopolu wódczanego:

Pos. [illegible] mówił: W 1926 r. rząd spodziewa się uzyskać z monopolu [illegible] 48.000.000 litów,podczas gdy na zakup wódki [illegible] jedynie 6 milj.litów.Tak więc od ludności [illegible] dość,nad 8-krotną wartość wódki [illegible] oczywiście [illegible] przed tem wykręcić i uciekać [illegible] nielegalnych [illegible] otrzymania taniej wódki,a więc [illegible] pomocy [illegible] i [illegible] rabatów [illegible] w miarę [illegible] przez [illegible] ostatnie coraz więcej będzie się opłacało [illegible] i ludno[illegible] będzie [illegible] coraz większej demo[illegible].

S u g i n t a s : Po [illegible] wpływów z monopolu wódczanego [illegible] litów [illegible] milj.litów więcej [illegible] niż [illegible] pitnego budżetu [illegible] pośrednim [illegible] porównaniu [illegible] 11 milj.lit. [illegible] o 10 [illegible] państwowego kupna [illegible] obejmuje aż 10,5 milj. [illegible] przy zakupie [illegible] płaci blisko 3 milj. [illegible].

/ [illegible] cyfrach podawanych przez posłów tłumaczy się tą okolicznością,że pos.Sugintas mówił później,kiedy budżet był już cokolwiek [illegible] /

Przytaczamy z kolei oświetlenie pos.Kwieski drugiej pozycji dochodów : ceł:

Rząd [illegible] się w 1926 r. do 50.250.000 lit.drogą ceł.Wysokie cła [illegible] ludności ograniczenia również/w przemienieniu 20 [illegible] od kupowania towarów w kraju [illegible] chodzą do [illegible] przemysłowych i tańszych. [illegible] się tę sytuację [illegible] że [illegible] nich,spada [illegible] w pośrednie [illegible] w centrum [illegible] podobne [illegible] że [illegible] bilans [illegible] pozycje rachunku [illegible] 1925 r. nie [illegible] z Litwy [illegible] obywateli [illegible] stały [illegible] oficjalnie.

Poseł Sugintas,oświetlając [illegible] powiedział co następuje:

Obowiązek płacenia ceł na import [illegible] towary spada przeważnie na ludność rolniczą,która stanowi 85% [illegible] Litwy. [illegible] na 1926 r. przewiduje wpływów z ceł [illegible] wysokości około 40 miljonów litów,cła importowe na [illegible] rolniczym towary winny być zmniejszone.-

Pozycja podatku gruntowego wynosi,jak dowiadujemy się z mowy pos.Sugintasa 18 miljonów.Pozycję tę pos.Sugintas uważa za niezwykle wysoką,przypuszczając,że tylko 10 miljonów litów ludność mogłaby w ciągu roku opłacić.Dla scharakteryzowania zdolności płatniczej ludności przytaczamy tu oświadczenie ministra Jokantasa,który wyjaśniając konieczność utrzymania dużej ilości policji twierdził,że 90% podatków ściąga się przy jej pomocy.Prof.Woldemaras przypomina, w N.1 "Lietuvisa",że:

W r.1924 podatki nie ściągano,lecz wprost zdzierano, częstokroć drogą konfiskaty części kapitału obrotowego.Ludzie się zadłużali byle tylko zapłacić podatek i uchronić przez to przed sprzedażą mienia z licytacji.Ludność spodziewała się,że na przyszły rok podatki będą mniejsze.Przecież konfiskata części mienia nie może się corocznie powtarzać.To też należałoby preliminować mniejsze dochody z podatków,niż ściągnięte w roku zeszłym drogą konfiskat.

Z przytaczanego tu artykułu prof.Woldemarasa dowiadujemy się też o dochodzie z przedsiębiorstw państwowych,z bicia monet, z majątków państwowych i lasów i z rozrachunków z Bankiem Litewskim.- Odnośne ustępy artykułu p.Woldemarasa przytaczamy poniżej:

Pozycja wpływów z przedsiębiorstw państwowych /koleje,poczta,telegraf i t.d./ wynosi w projekcie rządowym budżetu 46 i pół miljona,ponieważ jednak z tego źródła nie osiągnięto w 1924 roku sumy oczekiwanej,zaś w 1925 roku w ciągu 8 miesięcy osiągnięto zaledwie 60% wysokości spodziewanej,przeto oczekiwać trzeba,że pozycja ta znacznie się zmniejszy.-

Do preliminarza wstawiono 6.000.000 litów,jako dochód z bicia monet srebrnych.Dochód ten jest jednak bezprawny i państwo winno go zwrócić całości Bankowi Litewskiemu.Zresztą w jaki sposób rząd spodziewa się osiągnąć z bicia monet srebrnych 6 milj.dochodu,skoro lity srebrne są monetą pełnowartościową, przyjąć więc wypada,że rząd zgodził się biciu monet niepełnowartościowych,fałszywych i otwarcie się przyznał do machinacyj zakazanych przez kodeks karny.-

Pozycja wpływów z mienia i kapitałów państwowych jest o 20½ milj.lit.większą,aniżeli w r.ub.Ponieważ wszakże wpływy z tego źródła opierają się głównie na sprzedaży lasów,przeto z góry można przewidywać,iż pozycja ta się zmniejszy.-

W roku 1924 państwo uzyskało z tytułu rozrachunków z Bankiem Litewskim 3½ miljona litów,zaś w 1926 r.spodziewa się aż 12 miljonów.Rząd wlicza w tę sumę około 3 miljonów drogą niewypłacenia pracownikom państwowym części poborów.Z chwilą wszakże wejścia w życie ustawy o poborach urzędniczych,pobory będą wypłacone,a więc droga zatrzymywania poborów nie doprowadzi do celu.Pozostała część omawianej pozycji budżetowej jest zgoła problematyczna i nieuzasadnioną.-

Pos.Sugintas w mowie swej mówił o pozycji dochodów z podatków od spadków,dowodząc,że jest ona zbyt wielką.Pos.Sugintas oświadczył w tej sprawie co następuje:

Ludność wiejska stanowi dla rejentów bardzo nieliczną klientelę ze względu na zbyt wysokie opłaty rejentalne,wszelkie akta podziału,sprzedaży,dzierżawy i t.d.załatwia w urzędach gminnych trybem domowym.-

... wynosi, jak dowodzą ...

18 mil. [illegible] że pos.Sumintas uważa za ni...

wystarczające [illegible] tylko 10 miljonów litów ludność moż-

[illegible] ocenić. Dla scharakteryzowania zdolności płatni-

[illegible] przytaczamy tu [illegible] ministra ~~Kuzirkaxx~~ Jokantasa który wy-

kazując konieczność utrzymania dużej ilości policji twierdził, że

20% podatków ściąga się przy jej pomocy. Prof. Woldemaras przypomina,

że w N.1 "Lietuvisa", że:

W r.1932 podatku nie ściągano, lecz wprost zdzierano, częstokroć drogą konfiskaty części kapitału obrotowego. Ludzie [illegible] zadłużali się, aby tylko zapłacić podatek i uchronić przez to [illegible] od sprzedaży [illegible] mienia z licytacji. Ludność spodziewała się, że [illegible] w przyszłym roku podatki będą mniejsze. Przeciwnie konfiskata części mienia [illegible] może się corocznie powtarzać. To też [illegible] niejasne dochody z podatków, niż ściągnięte w roku zeszłym drogą konfiskat.

Z przytoczonego tu artykułu prof. Woldemarasa dowiadujemy się też o dochodzie z przedsiębiorstw państwowych, z bicia monet, z majątków państwowych, lasów i z rozrachunków z Bankiem Litewskim. Odnośne ustępy artykułu p.Woldemarasa przytaczamy poniżej:

Pozycja wpływów z przedsiębiorstw państwowych /kolej, poczta, telegraf i t.d./ wynosi w projekcie [illegible] 46 i [illegible] miljona, ponieważ wpływ z tego źródła [illegible] 1934 roku sumy oczekiwanej, zaś w 1933 roku [illegible] osiągnięto zaledwie 60% wysokości spodziewanej [illegible] trzeba, że pozycja ta zmniejszy się [illegible].

Prof. [illegible] eliminacja wstawiono 6 [illegible] srebrnych. Dochód ten jest [illegible] zwrócić części Bankowi Litewskiemu [illegible] spodziewa się osiągnąć z bicia monet [illegible] dochodu, skoro lity srebrne są monetą [illegible] przyjść więc wypada, że rząd zgodził się [illegible] fałszywych i otwarcie się przy[illegible] skazanych przez Kodeks karny.

Pozycja wpływów z mienia i kapitałów państwowych jest o 20% mil. lit. większa, aniżeli w r.ub. Ponieważ [illegible] wpływy tego źródła opierają się głównie na sprzedaży lasów [illegible] z góry można przewidywać, iż pozycja ta się zmniejszy.

W roku 1924 państwo uzyskało z tytułu rozrachunków z Bankiem Litewskim 3? miljona litów, zaś w 1932 r. spodziewa się [illegible] 12 miljonów. Rząd wliczył w tę sumę około [illegible] miljonów drogą niewypłacenia pracownikom państwowym części [illegible] wejścia w życie [illegible] o [illegible] poborach [illegible], podobno będą wypłacone, [illegible] do celu. Pozostaje [illegible] pozycji budżetowej jest [illegible] problemat [illegible] i nie [illegible].

Pos.Sumintas [illegible] mówił o pozycji dochodów [illegible] podatków

od [illegible], że [illegible] zbyt wielka. Pos. [illegible]

w tej sprawie [illegible] co następuje:

[illegible]

Przystąpmy obecnie do kilku omówień p dokonanych w prasie i z trybuny sejmowej,dotyczacych pozycyj rozchodowych budżetu.Tak więc pos.Toluszys krytykujac budżet Ministerstwa Spraw Wewnetrznych w sprawie wydatków na policję oświadczył co następuje:

Policja posiada zbyt dużo etatów.Przed wojną w granicach dzisiejszej Litwy było zaledwie 8-9 komendantów policji powiatowej /isprawnikow/ obecnie zaś jest ich aż 21;komisarzy /pristawów/było 40 - obecnie zaś 96;podkomisarzy /uriadnikow/ było 138 - obecnie zaś 230.Policji jest przeszło o 1/3 część więcej niż przed wojną.Dzieje się to dlatego,że policja litewska obarczona jest obowiązkami,które właściwie do jej resortu nie należą.Tak np: na policję spada obowiązek ściągania podatków.Rząd oficjalnie przyznał się,iż 90% podatków ściągać wypada przy pomocy siły policyjnej.-

Pos.Toluszys zwraca uwagę ,że budżet samorzadów został obcięty z 2 miljonów na 1.200.000 lit. i że w ten sposób ledwie wystarczy na utrzymanie aparatu administracyjnego.Co zaś się tyczy wydatków na duchowieństwo to przedstawiają się one w sposób następujący: pozycja na pensje zwiększona została o 146 tysięcy litów a nadwyżka ta jak zapewnia pos.Toluszys wcale nie jest przeznaczona na pensje dla duchownych a tylko na jakiś tajemniczy fundusz na cele agitacyjne.Na takie bezprawie skarża się według Tolusza niektórzy księża.Według mowy pos.Sugintasa :

Kler czerpie dochody:1/z posług duchownych,2/ z nauczania religji w szkółkach elementarnych.Budżet na 1926 r.przewiduje wydatek 1.094.000 litów tytułem wynagrodzenia dla duchowieństwa za wykład religji w szkółkach elementarnych,152.000 l na kursach dla dorosłych około 500.000 lit. - w szkołach średnich i 855.000 litów - dla wydziału teologicznego i seminarjów Ogółem więc duchowieństwo na Litwie otrzymać ma /w myśl projektu budżetowego na 1926 r./ 4.036.000 litów.~~Takxxxxx~~
~~4x041.000xxlitów/xprzeznaczaxsięxnaxcelexpodniesienia~~

Podobną sumę /4.041.000 lit./ przeznacza rząd na cele podniesienia poziomu rolnictwa.-

Pos.Sugintas omawia jeszcze sprawę potraktowania pożyczek dla wojskowych,osadników,budowę domów dla szkół specjalnych i powszechnych.Podajemy tu jego w tej sprawie uwagi:

Fundusz pożyczkowy dla wojskowych obcięto o 921.000 litów dla osadników zaś - o 99.000 litów.Pozatem zbyt mało /30.000 litów/ przeznaczono dla szkół rzemieślniczych,na budowę domów dla szkół specjalnych /100.000 lit./ i pracowni wyższej szkoły technicznej /25.000 lit./podobnież jak na budowę domów dla szkół elementarnych /50.000 litów/.Pozycje te powinny być zwiekszone,podobnież jak pozycja samorzadów,dla których finansowania przeznacza się zaledwie 1.200.000 litów.-

Dla bezrobotnych nic się nie przeznacza.,

Dla dania ogólnej charakterystyki budżetu przytaczamy tu jeszcze kilka ustępów z mów Kwieski i Sugintasa, odnoszących się do budżetu. Posłowie ci stwierdzają, że na Litwie panuje protekcjonizm, który pochłania mnóstwo pieniędzy zupełnie niepotrzebnie.- Pos. Sugintas między innemi stwierdzał cyframi i wyliczał partyjne chadeckie banki i zakłady przemysłowe, korzystające z ogromnych kredytów w Banku Litewskim, uzyskanych na znikomy procent.-

Pos. Kwieska zaś oświadczył, że cała gospodarka państwowa opiera się na protekcjonizmie, który:

> litewskie sfery rządzące stosują względem poszczególnych zakładów czy jednostek, nie dbając o całość litewskiej produkcji krajowej. Stwarza się więc osobne cła ochronne dla jedynej w kraju fabryczki świec /8 robotników zaledwie/ czy też dla jakiejś drobnej wytwórni zeszytów. W szczególności zaś popiera się jednostki, należące do partji ch.d. Tak np: cała obecna litewska polityka celna, skierowana jest ku temu, aby mogła egzystować fabryka konserw "Maistas" i aby właściciel "Maistasa" ks. Wajłokajtis mógł wycofać swe inwestowane w fabrykę kapitały.-

D o c h o d y o t r z y m y w a n e n a L i t w i e z h a n d l u i p r z e m y s ł u .- Według danych Biura Statystycznego ogłoszonych w "Lietuvos Ukisie"

> w przemyśle, rzemiosłach i transporcie zatrudnionych jest okrągło 100.000 pracowników i robotników. Przyjąwszy, iż zarobki jednego robotnika wynoszą 2.500 litów rocznie, otrzymamy ogólną sumę zarobków 250 milj. lit. Suma ta wyrazi jednocześnie wysokość produkcji przemysłowej, rzemieślniczej i transportowej, gdyż najważniejszą rolę odegrywa w niej praca. Przyjmując dalej, że przemysł, rzemiosła i transport przynoszą 8% zysku otrzymamy sumę 20 milj. lit., jako czysty zysk od produkcji /250 milj. lit./
>
> Handel zatrudnia na Litwie okrągło 40.000 ludzi, z których każdy zarabia przeciętnie 3.000 litów rocznie. Ogółem więc zarobki tej kategorji ludności wyniosą 120 milj. lit. Licząc 10% czystego zysku, otrzymamy sumę 12 milj. lit., jako czysty zysk od handlu.-

S u m y n a d s y ł a n e p r z e z e m i g r a n t ó w l i t e w s k i c h d o L i t w y .- Według litewskich danych urzędowych statystycznych:

> w ciągu 1924 roku przesłali emigranci litewscy ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Kanady i t.d. do Ojczyzny 31 milj. lit. Ponieważ jednak przesyłanie pieniędzy odbywało się nietylko za pośrednictwem poczty, lecz i osób, przeto przyjąć można, iż rocznie Litwa otrzymuje od swych emigrantów 35 milj. lit. czystego zysku.-

M i n i s t e r K a r v i a l i s o s t o s u n k a c h k r e d y t o w y c h .- Min. Karvialis w wywiadzie udzielonym przedstawicielom prasy litewskiej oświadczył co następuje:

Kryzys bankowy już minął. Centralny Bank Żydowski wznowił już swe normalne operacje. W związku z tem brak zaufania ~~dla~~ zagranicy do kredytowych instytucji litewskich znika. ~~Jednocześnie krajowe sfery litewskie się uspokoją i~~ obieg pieniężny wejdzie na normalne tory

I l o ś ć b a n k ó w i k o o p e r a t y w n a L i t w i e.- "Rytas" omawiając ekonomiczną sytuację Litwy usiłuje dowieść,że jest ona bez porównania lepszą,niż była przed wojną Uzasadnia tok znacznym zwiększeniem ilości towarzystw kredytowych,spółdzielni i t.p."Rytas" nie uwzględnia sum udzielonego kredytu,lecz opiera się na cyfrach ilości kredytowych instytucyj,która nie idzie przecie w parze z korzyściami,jakie zabiegający o kredyt osiągają.Bądź co bądź dane "Rytasa są interesujące i dlatego poniżej je tu przytaczamy:

Przed wojną istniało na Litwie jakieś niespełna 180 spółek spożywców oraz kilkanaście kółek gospodarczych Obecnie zaś egzystuje na Litwie przeszło 1000 kooperatyw zjednoczonych w 4 wielkie grupy: Związek Rolniczy /Ukininku Sajunga/ Związek Kooperatyw Rolniczych,Centrala Kooperatyw Litewskich i Związek Spółek Spożywców Litewskich.Dwie jeszcze grupy zakupiły niedawno na Litwie największą fabrykę konserw mięsnych "Maistas" /kapitał akcyjny "Maistasa" wynosi 10.000.000 lit./Przejdźmy teraz do kooperatyw kredytowych.Przed wojną istniało na Litwie około 160 drobnych towarzystw kredytowych.Obecnie jest 400 banków ludowych z Centralnym Bankiem Związku Rolniczego i Bankiem Kooperacyjnym na czele.Przedwojenny obrót wszystkich banków na Litwie wyrażał się sumą około 10 milj.lit.Obecnie zaś ogólny obrót kooperatyw dochodzi do 1-go miljarda lit.Przed wojną było na Litwie zaledwie parę Towarzystw Wzajemnego Kredytu oraz kilka filji banków rosyjskich.Dziś istnieje całe mnóstwo banków;jak to: Litewski,Bank Gospodarczy,Bank Kredytowy,Bank Handlowo-Przemysłowy,Bank Międzynarodowy,Bank Komercyjny,Bank Żydowski, i t.d.Wprawdzie parę z pośród wymienionych banków w ostatnich czasach się zachwiało,lecz banki te były oparte na niezdrowych zasadach spekulacji,to też nic dziwnego,że doczekały smutnego końca.Ogół wszakże banków litewskich dobrze prosperuje.-

Jak jednak stronne jest oświetlenie "Rytasa" dowodzi ustęp mowy budżetowej pos.Kwieski,który stwierdza,że:

Stan kooperatyw jest godzien pożałowania.Powstała wprawdzie centrala kooperatyw do której weszły 54 kooperatywy,:ale wciągnięcie wielu ich jest fikcyjne.

P r z e m y s ł l i t e w s k i w o ś w i e t l e n i u "R y t a s a i k ł a j p e d z k i e g o "M o r g e n K u r i e r".- "Rytas" w artykule powyżej cytowanym porusza też sprawę przemysłu,o którym pisze co następuje:

Przed wojną Litwa żadnych fabryk właściwie nie miała.Obecnie zaś powstały wielkie fabryki jak:"Nemunas","Maistas","Ringuva","Bracia Szmidt" i cały szereg fabryk mniejszych.Co się znów tyczy rolnictwa,to ożywiona działalność Związku Rolniczego i Związku Kooperatyw Rolniczych,jak również mnożąca się ilość mleczarń najlepiej świadczą o postępie.-

Zupełnie inaczej ujmuje stan litewskiego przemysłu kłajpedzki "Morgen Kurier". Pismo to umieszcza artykuł p.t.: "Dwunasta godzina przemysłu litewskiego", który poniżej w streszczeniu podajemy:

Przemysł metalowy, zwłaszcza fabryki gwoździ i śrub braci Tylmansów, największej przed wojną w całej Rosji, żywił 5.000 rodzin, dzisiaj przemysł ten skurczył się do 80%.
To samo jest też z fabryką br. Szmidtów, obecnie własnością braci Wajłokajtisów, która również karmiła kilka tysięcy rodzin. Produkcja jej spadła dzisiaj do minimum i to dlatego, że niema rynku zbytu dla swych wytworów.-
Przemysł skórzany, który przedstawia fabryka Frenkla w Szawlach, mogący być chlubą Litwy, gdyż należała do największych firm rosyjskich, obecnie bardzo zmarniała. Garbarnie Nuroka i Chorążyckiego, podobnie jak fabryka Frenkla, również produkują bardzo mało.-
O tartakach, o eksporcie których najlepiej mógłby świadczyć sam port kłajpedzki, da się to samo powiedzieć: widzimy ten sam smutny obraz. W ostatnich latach tartaki zamykały się jeden po drugim i można z pewnością powiedzieć, że wkrótce zostaną zamknięte wszystkie tartaki litewskie. Przyczyna tego jest wyraźna: sam kraj z powodu braku pieniędzy nic nie buduje prawie, o eksporcie nawet nie może być mowy, gdyż ceny na drzewo, które można nabywać jedynie u rządu, oraz płace robotników są tak wysokie, że o drzewie litewskiem na rynku światowym nie można nawet marzyć.-
Browary, które, nie licząc sprzedawanego na miejscu piwa, eksportowały setki wagonów słodu do Rosji dzisiaj również są nieczynne. Niektóre z nich już się zamknęły, pozostałe nie spodziewają się lepszej przyszłości.-
Położenie przemysłu zapałczanego również ciężkie. Eksport sprowadza się do zera.-
Jeżeli rzucimy okiem na przemysł, powstały po wojnie, trzeba zaiste dziwić się, z jak wielkiem nakładem energji gałęzie te zostały uruchomione i z jak wielkiemi trudnościami zmuszeni byli walczyć ich założyciele. Obecnie praca w tych fabrykach ustała wskutek braku rynków zbytu i braku pieniędzy.-
Obiegają pogłoski o założeniu banku, który zapewni przemysłowi długoterminowy kredyt. Jest to jedyne wyjście, które uratowałoby nasz przemysł od ruiny. Jak bowiem może egzystować fabryka, jeżeli co trzeci miesiąc, musi wymieniać weksle i wciąż widzi przed oczyma niebezpieczeństwo, czy wogóle otrzyma dalszy kredyt.-

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o z u ż y t k o w a n i u e w e n t u a l n e j p o ż y c z k i z a g r a n i c z n e j .- "Liet. Żinios" w N.28 z 4/II r.b. zamieszczają artykuł p.t.: "Na jakie cele potrzebna jest Litwie pożyczka". Artykuł ma tę informacyjną wagę, że podaje szczegóły stosowanego względem przedstawicieli większości sejmowej protekcjonizmu. Ustępy tego artykułu cytujemy dosłownie:

Dotąd, mając wolne pieniądze kredytowaliśmy takie przedsiębiorstwa, które do dziś dnia są ciężarem dla naszego państwa. Rolnika zaś pozostawiono bez zabudowań, bez narzędzi i bez pieniędzy. Podczas, gdy dla samych tylko przedsiębiorstw Wajłokajtisa pożyczono 7 miljonów lit., 30.000 nowoosiedleńców w Litwie otrzymało tylko ok. 2 mil. lit. pożyczki. Któż zatem może zagwarantować, że i zaciągnięta zagranicą pożyczka nie pójdzie na korzyść różnych "businessman'ów", większość zaś ludności Litwy - rolnicy - nie będzie musiała znów płacić "Ukio Bankowi" lub innym pośrednikom po 30 i więcej procent i to jeszcze na skutek protekcji proboszcza. Nie należy zapominać, że tak czynnie prowadzone obecnie rokowania z zagranicznymi kapitalistami, o ile doprowadzą one do porozumienia przyniosą zwiększenie ciężaru podatkowego

a/Stosunki z zagranicą.-

Zmiana litewskiej taryfy celnej.-

"Lietuva" w N.6 z 9/I.r.b. zamieszcza artykuł poświęcony uspokojeniu opinji publicznej z powodu zmiany litewskiej taryfy celnej.Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Zmiana litewskiej taryfy celnej wywołała duże zaniepokojenie w krajowych sferach kupieckich,które obawiają się wzrostu drożyzny.Niepokoi je też szybkość,z jaką ustawa o zmianie taryfy weszła w życie /w ciągu 9-ciu godzin od chwili opublikowania w "Lietuvie"./.-

Dalej "Lietuva" przekonywuje,że nie ma się czego obawiać skutków zwiększenia taryfy,bo podwyższeniu uległy głównie opłaty celne od przedmiotów zbytku.Tak np: opłata celna od wytworów spirytusowych i win podwyższoną została o 500-600 procent,opłata od fortepjanów i t.p. 100%,podobnież jak opłata od ozdobnych kapeluszy damskich,opłata zaś celna od przedmiotów powszechnego użytku uległa jedynie nieznacznej podwyżce.Tak np: opłata celna od cukru wzrosła zaledwie o 20% / z 25 cent. na 30 cent. od 1 klg./."Lietuva" przypuszcza,że cukier na skutek podwyższenia stawki celnej nie podrożeje,gdyż import cukru do Litwy wzrósł w 1925 roku ogromnie i prawdopodobnie zapasy cukru są jeszcze duże.-

Importowano mianowicie:

w 1923 r.	11.341	tonn
w 1924 r	14.453	"
w 1925 r. / 11 miesięcy./ . . .	17.832	"

Import cukru kosztował Litwę w 1925 r. około 20 milj. litów.

Dalej "Lietuva" sądzi, że ewentualny wzrost ceny cukru nie byłby szkodliwy ze względu na to,że to by zachęciło Litwinów do własnej produkcji./Na Litwie dotąd niema ani jednej cukrowni. Przyp.Red.Biuletynu./

Dowiadujemy się dalej z artykułu,że nałożono /1 ct. od 1 klg./ na importowany węgiel kamienny / § 79/,dotąd węgiel kamienny wolny był od opłat celnych."Lietuva" stwierdza, że w 1924 roku importowano 149.755 tonn węgla na sumę 8.786.700 litów.Podobną ilość importowano w 1925 roku.Wtedy gdy z 60.000 ha torfowisk,jakie posiada Litwa eksploatuje się zaledwie 889 ha z powodu niedogodnych warunków rynkowych."Lietuva" sądzi, że wprowadzenie opłaty celnej od węgla kamiennego przyczyni się do postawienia eksploatacji torfowisk na nogi.

Dalej "Lietuva" wzmiankując,że podwyższona została opłata celna od wyrobów bawełnianych i innej manufaktury /§ 187 i 188/ o jakieś 20-50%,przypomina, że nie stosuje się to do wszystkich wyrobów i że od ciężkich tkanin /§192/ opłata została zniżoną niemal dwukrotnie / z 4 lit. na 2 lit./ od 1 klg./.Naogół manufaktura zagraniczna podrożeje o jakieś 10%.

"Lietuva" dowodzi, że podwyższenie ceł na nią jest wskazane,ze względu na potrzeby przemysłu rodzimego,który walczyć musi z trudnościami dyskontowemi /24% rocznie/.Zagranicą dyskonto wynosi maximum 6%,a przeto tekstylnemu przemysłowi litewskiemu było b.trudno konkurować z wyrobami zagranicznemi.-

Naogół według "Lietuvy" kraj na obecnej zmianie taryfy celnej zyska.-

§ 221 ustala,że od towarów pochodzących z państw,które nie zawarły z Litwą układu handlowego pobiera się cło plus 30% /było dotąd 10%/,od towarów zaś pochodzących z państw,z któremi łączy Litwę układ handlowy,może być zniżone do 30%.-

"Lietuva" przyznaje, że nowa redakcja wzmiankowanego ustępu może stać się powodem licznych trudności.Przedewszystkiem powstaje kwestja,kto ma prawo zmniejszać opłaty celne /do 30%/ ? Jeżeli redakcja zmienionego ustępu o zmianie opłat celnych miała być dyrektywą dla rządu,aby ten ostatni nie

[illegible]

Import cukru kosztował Litwę w 1930 r. około 20 mil. litów.

[illegible]

Dalej "Lietuva" [illegible]

[illegible]

"Lietuva" dowodzi, że podwyższenie ceł na [illegible]

[illegible]

robił większych ustepstw,aniżeli 30%,w takim razie redakcja taka może wielce utrudnić rzadowi pracę,gdyż z racji jakichś małoznaczących towarów,dla których zaszłaby potrzeba poczynienia większych ustępstw,aniżeli 30%,może nie dojść do skutku podpisanie układu handlowego.Ze wszystkiego więc wynika,że redakcja wzmiankowanego ustępu jest niefortunną i wymaga poprawki.-

Na zakończenie artykułu "Lietuva" stwierdza,że układy handlowe spowodują w stosunkach z wieloma państwami zmianę taryfy celnej to też kupiectwu litewskiemu zaleca się wielką ostrożność w kalkulowaniu

"Lietuvos Žinios" omawiając w N.14 z 19/I.r.b. sprawę zmienionej taryfy celnej stwierdza,że:

nadmiernie podwyższone zostały cła na młócarki,pługi i brony /po 30 cent. od 1 klg./.Dzięki temu młócarki podrożeją od 200 do 600 litów,pługi od 8 do 15 litów,brony od 12 do 20 lit i t.d.Rolnicy litewscy będą musieli opłacić podwyżkę taryfy celnej setkami tysięcy litów.To też podwyższenie ceł na importowane narzędzia rolnicze było bezmyślnością.Odnośny paragraf winien być jaknajprędzej zmieniony.-

Vygandas o litewskim handlu zagranicznym.- "Lietuva" w N.15 z 20/I.r.b. zamieszcza artykuł Vygandasa o litewskim handlu zagranicznym.Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Litewski handel zagraniczny przedstawiał się w ciagu pierwszych 11-tu miesiecy r.b. jak następuje:

	Eksport. w tys.lit.	Import.
Styczeń	23.729.8	16.762.4
Luty	21.045.8	18.034.3
Marzec	19.271.5	26.303.4
Kwiecień	15.178.7	23.732.8
Maj	16.498.9	21.843.4
Czerwiec	16.526.8	18.881.6
Lipiec	19.001.9	22.827.5
Sierpień	20.487.6	24.361.3
Wrzesień	22.527.6	22.893.9
Październik	25.602.0	21.818.8
Listopad	22.952.4	16.762.4
Ogółem:	222.823.0	234.221.8.

Z powyższego wynika,że nadwyżka importu nad eksportem wyniosła 11.398.8 tys.litów.Pod tym względem bilans handlowy Łotwy,Estonji i Niemiec przedstawią się o wiele gorzej.W 1924 roku eksport litewski wyrażał się suma 242.878.9 lit.,a więc nadwyżka jego nad eksportem z 1925 r. wyraża się sumą 20,055.9 tys.lit.,co stanowi zaledwie 9%,a wiec nie daje jeszcze powodów do mówienia o kryzysie eksportowym.Import Litwy wyrażał się w 1924 r. suma 187.953.4 tys. lit.,a więc był niższy od importu z 1925 roku o 46.868.4 tys.lit.,czyli o 25%. Stad wynika,że pasywność bilansu handlowego zawdzięcza Litwa w 1925.roku nietyle zmniejszeniu się eksportu,ile wzrostowi importu.Pozatem zaznaczyć należy,iż ceny światowe na eksportowane przez Litwę towary znacznie spadły /przeszło 9%/ w porównaniu z rokiem ubiegłym.Stądby wynikało,że eksport litewski pod względem ilościowym się nie zmniejszył.Zmalała jedynie jego wartość.Wszelako kraj nie powinien poprzestać na takiej interpretacji faktu,a tylko dokładać wysiłków do zwiększenia eksportu.-

Produkcja surowców i płodów rolniczych znacznie w 1925 roku wzrosła, przekraczając normy przedwojenne. Przyjmując, iż norma produkcji przedwojennej równa się 100, produkcja z 1924 r. i 1925 r. przedstawia się jak następuje:

	1924 r.	1925 r.
Zboże ogólnie	90	109
Pszenica	94	120
Żyto	80	104
Bawełna	106	119
Wełna	94	103
Jedwab	142	153
Węgiel kamienny	95	95
Nafta	148	155
Powszechna produkcja	104	116

Pomimo wzmożenia produkcji komsumcja pozostała bez zmiany, a może nawet się zmniejszyła. Fakt ten jest główną przyczyną zajadłej walki o rynki zbytu. Dlatego też Litwa powinna poważnie zająć się kwestją zwiekszenia swego eksportu.-

P a s y w a z a r o k 1925 s t a n o w i a 10 m i l. l i t ó w. Komunikat Elty.-

Ogólny obrót litewskiego handlu zagranicznego za grudzień 1925 r. wynosi 38,4 mil.lit., z których na eksport przypada 19,9 mil.lit., na import zaś 18,5 mil.lit., czyli eksport przewyższa import o 1,4 mil.lit.

W przeciągu całego 1925 r. eksport litewski stanowi 242,7 mil.lit., import zaś - 252,7 mil.lit., czyli pasywa wynoszą 10,0 mil.lit. Ogólny obrót handlu zagranicznego w 1925 r. jest większy niż w r.1924 o 22,3 mil.lit., import jednak wzrósł o 46,2 mil.lit., eksport zaś zmniejszył się o 23,9 milj.lit.-

E k s p o r t l i t e w s k i d o A n g l j i.- Komunikat Elty:

W r.1925 Litwa eksportowała do Anglji różnych towarów na sumę 60.000.000 litów, co stanowi koło 24% całego eksportu Litwy. Po Niemczech tedy Anglja zajmuje pierwsze miejsce. We wspomnianym roku Litwa sprzedała Anglji lnu i pakuł na sumę 19.000.000 litów, siemienia lnianego na sumę 12.000.000. litów, jaj - 7.000.000 litów, celulozy - 6.000.000 litów desek - 700.000 litów, papieru do opakowania - 630.000. litów, kartonu 500.000 litów, makuchów lnianych - 75.000 litów, otrebów żytnich i pszennych - 80.000 litów, futer 28.000 litów, skór /niegarnowanych/ 1.100.000 litów, szczeciny 133.000 litów, drewienek na zapałki 200.000 litów, szmat - 660.000 litów, owsa 700.000 litów, wyki 660.000 litów, masła 400.000 litów, nasion koniczyny 400.000 litów, żyta 180.000 litów i t.d. -

S t o s u n k i g o s p o d a r c z e z N i e m c a m i.-

Minister finansów Karwelis omawiając nową taryfę celną między innemi poruszył sprawę stosunków handlowych Litwy z Niemcami i stwierdził, że:

"o ile za czasów marki niemieckiej rząd litewski szukał sposobów zagrodzenia drogi eksportowi produktów krajowych, gdyż kraj przez to tracił, o tyle Niemcy obecnie niezwykle wysoką taryfą odgrodziły się od Litwy. Okoliczność ta spowodowała skupienie w Litwie nadmiaru produktów i Litwa wobec tego musi szukać nowych rynków zbytu.-

"L i e t u v a" w s p r a w i e p o ż y c z k i z a g r a n i c z n e j .- "Lietuva" w N.23 z 29/I.r.b. zamieszcza artykuł,w którym polemizuje z prasą opozycyjną i omawia sprawę pożyczki amerykańskiej.Artykuł "Lietuvy" podajemy w streszczeniu:

Prasa opozycyjna rozpuszcza pogłoski,jakoby amerykanie nie udzielą Litwie pożyczki,zanim nie będą wiadome wyniki wyborów do nowego sejmu.Według prasy opozycyjnej zagranica nie ufa obecnym litewskim sferom rządzącym,uważa bankructwo tych ostatnich za kompletne mocno przytem wierząc,iż do władzy dojdzie wkrótce dzisiejsza opozycja.-

Z drugiej jednak strony niezaprzeczonym jest faktem że Amerykanie proponowali Litwie pożyczkę jeszcze latem r.ub. Do realizacji tej pożyczki nie doszło jedynie dlatego,że warunki Amerykanów były zbyt dla Litwy uciążliwe.Wychodzi więc na to,że dopóki wynik nowych wyborów był trudny do przewidzenia,Amerykanie pożyczkę proponowali.Obecnie zaś,gdy według prasy opozycyjnej wybory mają przynieść zwycięstwo opozycji,Amerykanie pożyczki udzielić nie chcą.Stąd wyciąga prasa opozycyjna dziwny zaiste wniosek:Amerykanie niedowierzają obecnym litewskim sferom rządzącym.-

Sprawa pożyczki przedstawia się w rzeczywistości ja jak następuje:rząd otrzymał i otrzymuje w dalszym ciągu sporo propozycyj pożyczkowych z rozmaitych stron,wszelako na zbyt uciążliwych warunkach.Brzmią one mniejwięcej tak:Litwa otrzymuje około 84% sumy nominalnej i płaci około 8% tytułem rocznych odsetków.Odnośny układ ustala wysokość rocznej amortyzacji.Tak np:w danym wypadku Litwa miałaby otrzymywać 84 miljony lit. /nominalnie 100 milj.lit./jednakże zobowiązałaby się zwrócić 100 milj.li.,a jednocześnie płaciłaby odsetki od 100 milj.lit.,a więc faktycznie już nie 8%,a tylko 10,5%.Po doliczeniu około 5% tytułem amortyzacji wypadłoby łącznie przeszło 15% rocznie.Pożyczka więc musiałaby zostać tak spożytkowaną,aby nietylko pokryła te 15%,lecz przyniosłaby ponadto pewien zysk.Osiągnięcie zaś tego wszystkiego jest w stosunkach litewskich bardzo trudne.Litwa jest krajem rolniczym,a więc pożyczkę należałoby przedewszystkiem użyć na podniesienie rolnictwa.Któż wszelako może zagwarantować,iż ulokowana w rolnictwie pożyczka przyniesie ponad 15% czystego zysku? Na całym świecie istnieje dziś nadprodukcja rolnicza. Toczy się zajadła walka o rynki zbytu.Wszystkie kraje ogrodziły się wysokiemi cłami protekcyjnemi.Rolnictwo litewskie przeżywa więc ciężki okres,to też nie należy na ślepo zgadzać się na pierwszą lepszą propozycję pożyczki.-

Inne propozycje pożyczkowe,jakie wpłynęły do rządu, zawierają bądź żądanie koncesji na prowadzenie robót /budowa kolei/ bądź też opiewają na towary /połowa nominalnej sumy/.-

Rząd litewski zdecydowany jest zgodzić się jedynie na taką pożyczkę,która będzie istotnie korzystna dla kraju.-

To samo pismo w N.25 z 1/II.r.b. robi w tej sprawie następujące uwagi:

Rząd związał się ze spółką "Foundation Co",wszelako wysunięte przez nią dnia 25-go stycznia r.b. postulaty są zgoła nieoczekiwane i każą się dziwić w jaki sposób poważna spółka mogła podobne warunki stawiać.Spółka "F.Co" domagała się mianowicie:1/wyłącznego prawa starania się o pożyczkę, 2/niezwłocznego udzielenia koncesyj na roboty budowlane, 3/płacenia 15% od sum włożonych w owe roboty,4/zobowiązania się nieszukania wciągu 6-ciu miesięcy żadnej innej pożyczki Wzamian za to wszystko spółka "F.Co"zobowiązywała się szukać pożyczki.Być może iż stawiąc podobne postulaty przedstawiciele spółki "F.Co"znajdowali się pod sugestją prasy opozycyjnej,która głosi,że Litwa stoi dzięki rządom "krikszczionów" nad przepaścią,a więc można jej stawiać dowolne warunki.-

Wszelako jest inaczej.Pomimo tego,że Litwa cierpi na anemję pieniężną,zbilansowała jednak swój budżet i mogła by się w ostateczności obejść bez pożyczki.To też niema potrzeby zgadzać się na warunki spółki "F.C."

Z e r w a n i e u k ł a d ó w z "F o u n d a t i o n C o m p a n y".- "Dzień Kowieński" w N.23 z 29/I.r.b. donosi:

"Rytas" komunikuje,że po odrzuceniu przez ministra skarbu propozycji przedstawicieli "Foundation Company" w sprawie odnalezienia dla Litwy pożyczki zagranicznej za udzielenie temu towarzystwu koncesji na prace związane z realizacją tej pożyczki,układy z "Foundation Company" należy uważać za ostatecznie zerwane.-

M i n i s t e r K a r v i a l i s o p r z e m y ś l e l i t e w s k i m i k o n j u k t u r a c h e k s p o r t o - w y c h L i t w y .-Minister Karvialis w wywiadzie udzielonym przedstawicielowi "Rytasa" oświadczył,że zamówienia zagraniczne na wyroby litewskiego przemysłu napływają normalnie,zawarcie zaś umowy handlowej z Rosją zapewni poważne zwiększenie litewskiej produkcji.Co zaś się tyczy eksportu,produktów rolnych,to przedstawiają się one według ministra Karvialisa w sposób następujący:

Głównym przedmiotem eksportu jest siemię lnu.Otrzymana ilość zamówień zagranicznych jest dostateczną i Litwa bez trudności zrealizuje swój tegoroczny plon lnu.Eksport lnu nie rokuje narazie wielkich nadziei,wobec nieustabilizowania się cen na rynku światowym.Zapotrzebowanie na len zgłosiły:Belgja i Czechosłowacja,to też spodziewać się należy,że ta dziedzina eksportu litewskiego bądź co bądź odżyje.

Eksport zboża ma przed sobą coraz większe widoki wobec zwyżki cen na rynku międzynarodowym.Zaznaczyć również należy,że dwie najgroźniejsze konkurentki Litwy,Rosja i Polska odpadają,gdyż nie będą mogły w roku bieżącym eksportować wielkich ilości zboża.

Konjuktury eksportu mięsa,a zwłaszcza świń,są dobre.Rząd dokłada wszystkich starań,aby skłonić Niemcy do cofnięcia zakazu importu i tranzytu bydła i mięsa litewskiego przez granicę niemiecką.Pozatem Litwa może się spodziewać ze strony Rosji większych obstalunków koni.-

Z a g r a n i c z n y h a n d e l L i t w y .- "Rytas" w N.24 z 30/I.r.b. podaje:

Grudniowy obrót w handlu zagranicznym Litwy osiągnął wysokość 38,4 milj.litów,z czego na eksport przypada 19,9 milj.litów,za na import - 18,5 mil.litów.Nadwyżka eksportu nad importem wynosi więc 1,4 milj.lit.W ciągu całego 1925 r.eksport litewski osiągnął sumę 242,7 milj.litów,zaś import - 252,7 milj.litów.Nadwyżka importu nad eksportem wyniosła przeto 10 milj.litów.Ogólny obrót w litewskim handlu zagranicznym z 1925 r. jest o 22,3 milj.lit.wyższy,aniżeli w 1924 r.Import wzrósł o 46,2 milj.litów,zaś eksport zmniejszył się o 23,9 milj.litów.-

VI. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kwestja reperacyj wojennych i port Kłajpodzki.- W wielkiej mowie budżetowej, której urywki po dajomy w dziale gospodarczym, jeden z opozycyjnych posłów p. Kwieska oświadczył w sprawie Kłajpedy co następuje:

Przy debatach budżetowy pominięto z nieznanych po wodów kwestję reparacyj wojennych, pomimo tego, że rząd prowa dzi w tej kwestji z państwami aljanckiemi układy. Państwa al janckie, czy też Niemcy żądają podobno od Litwy za Kłajpedę sumy 600.000.000 litów. Rząd litewski zgadza się zapłacić 60.000.000 litów. Różnice zdań są więc pod tym względem ogro mne i do porozumienia daleko. Liczyć się wszakże należy z tem że rząd litewski będzie musiał zapłacić jakieć 100.000.000. litów, przyczem spłata tych reperacyj może się rozpocząć już w 1926 roku.-

Poseł Kwieska oświadcza, że dziwić się należy, iż rząd pomija obecnie milczeniem tak doniosłą kwestję. Świadczy to o niezdolności do ujęcia spraw państwowych w całej ich rozciągłości.-

Budżety z 1925 i 1926 r. wykazują, iż port Kłajpedzki przynosi Litwie duży deficyt. W r. 1926 deficyt ten ma wyno sić 1.874.000 litów. W r. 1925 tenże deficyt wynosi około 2½ milj. lit. Sam fakt istnienia deficytu nie byłby tak przerażliwy, gdyby nie potrzeba było dalszych inwesytycyj portu Kłaj pedzkiego, dużych sum pieniężnych w celu zapewnienia portowi należytej egzystencji.-

Wywiad prezesa Sejmiku Kłajpedzkiego z "Idische Stimme" i "Lietuvą".-

W wywiadzie prasowym ze współpracownikiem "Idische Stimme" członek delegacji Kłajpedzkiej i przewodniczący Sejmiku Kłajpedzkiego p. Kraus zapytany, jak stoi sprawa ze skargą Sejmiku Kłajpedzkiego w Lidze Narodów, oświadczył, iż sprawa zażalenia idzie właściwym trybem.

"Okoliczność, że pracujemy obecnie razem z Dyrektorjum nie oznacza bynajmniej, iż rezygnujemy z naszych praw. Uważam, iż mając w Sejmiku 27 przedstawicieli z ogólnej liczby 29, mamy prawo żądać, aby Prezes Dyrektorjum był przez nas mianowany. Kto czytał naszą deklarację sejmikową, ten doskonale wie, iż faktycznie nie wyraziliśmy obecnemu Dyrektorjum zaufania. Oznajmiliśmy jedynie, że będziemy z nim współpracowali.-

Co się tyczy przyszłych wyborów do Sejmu to przekonany jestem iż bez wątpienia uzyskamy 6 mandatów.-

Zainterpelowany potem przez współpracownika pisma żydowskiego jak reaguje na pogłoski, iż okręgi wyborcze mają być zmienione w ten sposób, iż Kraj Kłajpedzki zostanie przydzielony do Litwy Wielkiej, p. Krauss zauważył, iż zdaniem jego pogłoski te nie są prawdziwe. Gdyby się jednak miały sprawdzić, potrafimy temu zapobiec.

W innym znów wywiadzie ze współpracownikiem urzędówki "Lietuwy" p. Kraus zagadnięty, jak ocenia obecną sytuację ekonomiczną kraju Kłajpedzkiego odparł:

Bardzo źle. Nie ma żadnych interesów. Przyczyna takiego stanu tkwi w ogólnoświatowym kryzysie gospodarczym oraz w specjalnych warunkach w jakie kraj popadł.-

Co mogłoby ulżyć takiemu położeniu? - Spław lasu na Niemnie z sow. Rosji i Polski, przedłużenie kolei żel. Omole-Telsza-Kłajpeda oraz skierowanie tranzytu zagranicznego na Kłajpedę. Gdy się tylko rozpocznie tranzyt, Kłajpeda i cały kraj w mgnieniu oka odżyje i wzmocni się ... Z drugiej strony jesteśmy również zainteresowani w zawarciu układów handlowych z Niemcami i Łotwą i na przyszłe rokowania przyszlemy swych przedstawicieli.....

X. KRONIKA. a/ Kronika zagraniczna.-

Konferencja litewsko - polska w sprawach kolejowych.- Elta donosi:W tych dniach wrócił z Berlina dyrektor kolei litewskich inż.Sabalauskas,gdzie prowadził narady w sprawie rozrachunku z Polską za wagony.Cała korespondencja i rozrachunek będą przeprowadzona za pośrednictwem niemieckiego centralnego zarządu kolejowego.Układ zawarty został nie między Polską i Litwą bezpośrednio,lecz Litwini podpisali odpowiedni tekst z Niemcami i Polacy drugi taki sam tekst z Niemcami.Za pośrednictwo przy rozrachunku za wagony Niemcy otrzymują 5% od wypłaconej sumy.-
Za inne rozrachunki,jak za zepsucie wagonów i in.Niemcy otrzymują do 2.000 franków szwajcarskich 5%,do 5.000 - 3%, do 20.000 - 2% i od sumy wyższej od ostatniej - 1%.Układ ten działa od dnia 1-go stycznia 1926 roku i obowiązuje po zatwierdzeniu przez oba rządy na czas nieograniczony.Długi do dn.1-go stycznia 1926 r. zostaną zlikwidowane później; przypuszczają,iż będą one anulowane.
W czasie narad nasi przedstawiciele pracowali w najściślejszym kontakcie z przedstawicielstwem litewskiem w Berlinie.-

Nota protestu rządu litewskiego w Niemczech.-Elta donosi:Poseł litewski w Berlinie p.W.Sidikauskas wręczył niemieckiemu ministrowi spraw zagranicznych werbalną notę,w której wyraża protest przeciw nieprzyjaznemu względem Litwy tonowi niektórych organów prasy niemieckiej.W nocie przedewszystkiem się wskazuje na "Tilsiter Beobachter",który stale podżega przeciw Litwie.Pozatem w nocie się wskazuje na oszczerstwo dr.Schall'a przeciw marszałkowi Sejmu Litewskiego p.W.Petrulisowi.-

Dookoła układów litewsko-łotewskich. Delegacja łotewska miała przybyć do Kowna w oznaczonym na poprzedniej sesji czasie,jednakże delegacja litewska zażądała przynajmniej 10-dniowego terminu/licząc od dnia otrzymania ostatniej listy towarów łotewskich/ dla rozpatrzenia postulatów łotewskich.- Prośba delegacji litewskiej została przez Łotyszów uwzględniona,ze względu na to,że Łotwa nie nadesłała swej ostatniej listy towarów uprzywilejowanych,lista ta jednak,jak donosi następny komunikat Elty /z dn.12/II./ została już nadesłana i jest już rozważana przez Kowieńską i Kłajpedzką Izbę Handlową.Mają ją rozpatrzyć jeszcze:delegacja litewska i Gabinet Ministrów.Delegacja łotewska przybyć ma do Kowna 18 lutego.Prezesem delegacji ma być premjer łotewski Ulmanis.-

Estonja pragnie nawiązania stosunków handlowych z Litwą.- Elta donosi:Estoński minister spraw zagranicznych Piip oświadczył w Rydze,że Estonja zgłosiła Litwie propozycję zawarcia tymczasowego układu handlowego.Pozatem zaproponowano rozpoczęcie rokowań o zawarcie stałej umowy handlowej na takich samych zasadach,jak między Litwą i Łotwą.-

ZSSR zwraca Litwie historyczne dokumenty.- Pisma podają,iż na podstawie układu sowiecko-litewskiego ZSSR zwraca Litwie wszystkie znajdujące się w Rosji dotyczące Litwy dokumenty historyczne.Na wniosek Litwy dla rozważenia tej sprawy została wyznaczona przez obie strony komisja,która wkrótce rozpocznie swe prace w Moskwie.Ze strony litewskiej do komisji wchodzą:p.Joninas,prof.Birżyszka i p.Janułajtis.-

b/Kronika wewnętrzna. -

Konferencja chrześćcjańskich demokratów w Kownie.- Dnia 11 i 12 lutego odbyła się konferencja stronnictwa chrześćjańskiej demokracji.Na konferencję tę zjawiło się 300 delegatów i około 700 gości.Na konferencji sprawozdania składali wszyscy niemal ministrowie,po których odbyły się dyskusje i sprawozdania komisji.Wybrano nowy Centralny Komitet partji, w skład którego weszli premjer Bistras,Krupaviczius,min.Reynis,min. Karvelis,min.Endziułajtis,Kontroler Państw.Starkus,pos.Szmulksztis, ks.Dagilis,dr.Stepanowiczius,posłanka Galdkinieni,prof.Medkauskas, i dr.Paksztas.w skład komisji rewizyjnej weszli:dr.Bielskus,dr.Usaris i Borkis.-

Obchód święta narodowego.-Dn.16 lutego r.b. na Litwie obchodzono rocznicę niepodległości.-

---

A r c y b. M a t u l e w i c z i u s u d a j e s i ę d o A m e r y k i .- Elta urzędowo podaje:Litewski dziennik amerykański "Draugas" pisze,że arcybiskup Matulewicz,o ile uda się mu do lutego zakończyć swe prace na Litwie,uda się na światowy kongres eucharystyczny do Chicago.Jednocześnie arcyb.Matulewicz złoży kanoniczną wizytę kongregacji Marjanów,na czele której stoi.-

Z w r o t d z w o n ó w k o ś c i e l n y c h .- Prasa litewska ogłasza następujący komunikat:Elty:W czasie wojny światowej wielka ilość dzwonów kościelnych została wywieziona do Rosji.Ostatnio większa część tych dzwonów odesłano do Litwy.Zgłoszenia w sprawie ich odebrania przyjmuje Wydział Wyznań Religijnych przy Ministerstwie Oświaty.-

N o w e o p ł a t y p a s z p o r t o w e .- Jak podaje "Echo" Gabinet Ministrów na podstawie ustawy o zmianie opłat konsularnych /Wiad.Urz.N.212/ zmienił opłaty na zagraniczne paszporty,prolongaty,wizy i pozwolenia na prawo zamieszkania w sposób następujący:za paszport zagraniczny lub jego prolongatę do 1 roku - 50 lit.,za pozwolenie na prawo zamieszkania na 6 miesięcy - 100 lit.,za jednorazową wizę na 6 mies. - 60 lit.,za wielokrotną wizę na jeden rok - 600x 400 litów.-

P o b ó r r o c z n i k a 1905. Ogłoszone zostały terminy stawienia się urodzonych w r.1905.Terminy te przypadają w międzyczasie od połowy marca do połowy kwietnia.-

c/Kronika gospodarcza.-

O d r o c z e n i e w p r o w a d z e n i a m o n o p o l u n a t y t o ń.- "Idische Stimmme" dowiaduje się ze źródeł wiarogodnych, iż rząd narazie odroczył opracowanie projektu wprowadzenia monopolu na tytuń i zapałki.-

S e k c j a a n g i e l s k o - l i t e w s k a p r z y I z b i e H a n d l o w o - P r z e m y s ł o w e j w K o w n i e .- Przy Izbie Handlowo-Przemysłowej w Kownie powstaje sekcja angielsko-litewska.Dla opracowania statutu sekcji wyłoniono komitet złożony z 5 kupców i przemysłowców.-

T r a n z y t 600 p u d ó w z ł o t a .W ostatnich dniach stycznia rząd sowiecki zarządził tranzyt 600 pudów złota przez Litwę.Złoto te przeznaczone jest na różne wypłaty zagraniczne.Cenny ładunek ochraniany był na terytorjum Litwy przez straż litewską.-

d/Kronika z zakresu spraw polskich i mniejszości narodowych.

P o l a k - P r e z e s e m R a d y M i e j s k i e j .- Dn.28 stycznia odbyło się pierwsze posiedzenie,na którym wybrano p.Syrunowicza,przedstawiciela frakcji polskiej,na Prezesa Rady Miejskiej.Kontrkandydat - przedstawiciel frakcji litewskiej p.Skardinskas otrzymał głosów 17,podczas gdy na p.Syrunowicza padło głosów 34.

I n t e r p e l a c j a p o l s k i e j F r a k c j i S e j m o w e j w s p r a w i e n i e d o p u s z c z a n i a p o l s k i c h k s i ą ż e k d o L i t w y .- W dniu 9 lutego została złoszona interpelacja Frakcji Polskiej w sprawie niedopuszczania do Litwy książek drukowanych w Polsce.Interpelacja przytacza wypadki zwrotu zamówień na książki z oficjalną adnotatką,że przyczyną tych zwrotów jest zapotrzebowanie wydawnictw drukowanych w Polsce.-

D e l e g a c j e p r z e d s t a w i c i e l i l u d n o ś c i p o l s k i e j u a r c y b i s k u p a M a t u l e w i c z a .- Dnia 7 lutego r.b. odwiedziła arcybiskupa Matulewicza delegacja Polaków parafjan kościoła Karmelickiego,która złożyła mu podanie w sprawie stosunków kościelnych,panujących w tej parafji.- Dn.10 zaś złożone zostało u arcybikupa Matulewicza podanie polaków parafji Piwoszuńskiej.

Z r z e c z e n i e s i ę p r z e z m n i e j s z o ś c i n a r o d o w e u d z i a ł u w P r e z y d j u m S e j m u .- Na propozycję wydelegowania przedstawiciela Frakcji mniejszości narodowych do Prezydjum Sejmu frakcje mniejszościowe odpowiedziały odmownie.-

Areszt. Maciul[illegible] "Drau-[illegible]
[illegible]
kongregacji [illegible]

[illegible] Prasa litewska [illegible]
[illegible] Ministra [illegible]

Gabinet Ministrów [illegible] podpisał ustawę [illegible] konsularnych [illegible] prolonga-
[illegible] Urz.N.212 [illegible] opłaty na [illegible]
[illegible] wizy i pozwolenia na prawo zamieszkania [illegible] lit., za po-
[illegible] na prawo zamieszkania na 6 miesięcy [illegible] za wielokrotne [illegible] 50 lit. [illegible]

Pobór [illegible] 1905. Ogłoszono [illegible] terminy stawi[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] monopolu [illegible]
[illegible]
[illegible] na tytuń i zapałki.

Sekcja [illegible] przy Izbie Handlowej w Kownie. [illegible] powstaje sekcja [illegible]
litewska. Dla [illegible] komitet [illegible]
5 kupców i przemysłowców.

Trzeba zważyć [illegible] W ostatnich dniach [illegible] przez Litwę, Żad[illegible]
[illegible]

[illegible] narodowych.

Ministerstwo [illegible]
[illegible] przedstawi[illegible] lit. [illegible]
[illegible]

[illegible] 9 lutego [illegible]
[illegible] w Polsce.

[illegible]
Dr. [illegible]
[illegible]

[illegible] samowola [illegible]

e/Kronika kłajpedzka.-

O d b y w a n i e p r z e z K ł a j p e d z i a n s ł u ż b y w o j s k o w e j .- "Memeler Ztg" donosi donosi, że koła miarodajne w Kownie zastanawiają się obecnie, czy w związku z uchwaleniem na podstawie artykułu 35 konwencji Kłajpedzkiej udziału Kraju Kłajpedzkiego w obronie kraju, nie byłoby celowem ustalić, jakie obowiązki do do służby wojskowej przypadną na kraj Kłajpedzki po wygaśnięciu terminu opcji, wyznaczonej dla Niemiec. Przez ustalenie obecnie tych obowiązków wykonanoby pracę, która ułatwiłaby xxxxxgax zorganizowanie służby wojskowej w kraju Kłajpedzkim, która ma się rozpocząć z dn. 1 stycznia x1930xrokux 1930 roku.-

F i n a n s o w e u k ł a d y z d e l e g a c j ą k ł a j p e d z k ą w K o w n i e .- Jeszcze w styczniu prowadzone były układy pomiędzy rządem kowieńskim a delegacją kłajpedzką. Komunikat Sejmiku Kłajpedzkiego stwierdził, że układy te nie dały w dziedzinie finansowej żadnych rezultatów. Rząd litewski przystał jedynie na odroczenie spłat 600 litów, jakie według obliczenia rządu, złożone były w Kownie. W celu osiągnięcia porozumienia dxxxxkxxxxga z władzami centralnemi w sprawie podziału wpływów z opłat celnych akcyzyjnych i monopolów udała się do Kowna ponownie delegacja kłajpedzka dnia 10 lutego i prowadziła rokowania, xx do 13 lutego. Przewodniczący Sejmiku p. Kraus i prezydent Dyrektorjatu Simonajtis złożyli memorandum stwierdzając, że z dochodów celnych z akcyzy i mopoli winno na każdego mieszkańca Kłajpedy przypadać pięć razy więcej, niż na każdego mieszkańca reszty Litwy. Kłajpedzianie się godzą na ponoszenie kosztów ogólno-państwowych, częściowo w równej mierze, częściowo w mniejszej niż reszta mieszkańców Litwy. Na memorandum to, rząd oświadczył, że aczkolwiek obecne stawianie sprawy przez delegację jest o wiele lojalniejsze niż przedtem, nie uważa za możliwe opierać na nich ostatecznej zgody. Na tem przerwano układy.-

P o g w a ł c e n i e p r a w a n i e t y k a l n o ś c i p o s e l s k i e j .- "Idische Stimme" podaje, że członek Sejmiku Kłajpedzkiego został na komorze celnej w Pogiegiach pozbawiony wolności. Przetrząsano mu kieszenie, przejrzano listy i notes. Wypadek ten wywołał w kraju Kłajpedzkim wielkie wzburzenie.-

f/Kronika rządowa i sejmowa.-

N o w e P r e z y d j u m S e j m u .- Na pierwszem posiedzeniu ostatniej sesji obecnego Sejmu we wtorek 9 lutego wybrano nowe Prezydjum. Na marszałka Sejmu zgłoszono dwie kandydatury: od bloku chrz.dem. dr. Amrozajtisa /Darbo Fed./ i od ludowców dr. J. Staugajtisa. Ponieważ pierwsze głosowanie nie dało potrzebnej ilości głosów, zarządzono przerwę, po której przystąpiono do powtórnego głosowania. W wyniku jego dr. Ambrozajtis uzyskał 35 głosów, dr. J. Staugajtis - 38, na skutek czego został obrany na marszałka.-

W dalszym ciągu posiedzenia Prezydjum zostało ukonstytuowane w sposób następujący:

I wicemarszałek - prof. J. Staugajtis /Uk.Saj./ - 39 głosów II wicemarszałek - dr. Raulinajtis /Darbo Fed./ - 38 głos., I sekr. pos. Joczys /Darbo Fed./ - 39 głos., II sekretarz - pos. Galdikasowa /chrz.dem./ - 39 głos.-

Wybór na marszałka ludowca wywołał konsternację wśród większości sejmowej, która próbowała nawet przeprowadzić wniosek rozpoczęcia natychmiast nowej sesji sejmowej, a przeto i dokonania nowych wyborów. Wybór Staugajtisa dokonany został prawdopodobnie dzięki grupie ks. Vilimasa, która aczkolwiek wchodzi w skład bloku chrześćjańsko-demokratycznego, atoli czasami głosuje nie solidaryzując się z resztą grupy.-

Nowy marszałek postawił na porządek dzienny wnkosek ludowców o zniesieniu stanu wojennego. Wniosek ten wywołał burzę na ławach chrześćjańskiej demokracji, której leader ks. Szmułksztis, między innemi zawołał: "xxxxxxxxxxxxxxfax pod adresem Marszałka: "Jeżeli nie wycofasz tego wniosku, to nie wyjdziesz żyw z sali".

Posiedzenie to wśród ogromnej burzy zostało przerwane.-

-------ooOoo-------

ZAUWAŻONE BŁĘDY I NIEDOKŁADNOSCI.

	wiersz		
Dz.II, str. 5.	7 od góry	powinno być:	jest to naoczny przykład,.
	21 od dołu	" "	Dochód z gospodarki zbożowej,-
str. 6.	6 od góry	" "	248,422,-
str. 7.	1 od góry	" "	marszałkiem Sejmu p. Petrulisem.
str. 10.	1 od góry	" "	z samowolnem realizowaniem.
	23 od góry	" "	nadwyżki w takiej wysokości nie było.
str. 12.	8 od góry	" "	1,084,820,-
"	13 od dołu	" "	19,100,000,-
str. 14.	21 od dołu	" "	prawdopodobnie tą okolicznością
str. 15.	17 od dołu	" "	uzyskać do 50,250,000,-
str. 15	5 od góry	" "	oświadczenie min. Endziułajtisa.
str. 18	11 od dołu	" "	wielu z nich
str. 20	6 od dołu	" "	cło może być zniżone do 30%,-
str. 24.	13,15,20 od góry	" "	Karvelis

UWAGA. Wszystkie ustępy mów pos. Sugintasa i Kwieski, przytoczone w II dziale zostały wygłoszone w Sejmie w dniach 11 i 12 grudnia 1925 r.-

Cyfry statystyczne pozycyj budżetowych podane są na odpowiedzialność "Lietuwy" i "Lietuvis Ukis".-

--------ooOoo---------